

Šiame numery:

Pilkųjų didvyrių realybė.
Pokalbis su poetu Tomu Venclova apie tarptautinės rašytojų draugijos P.E.N. klubų suvažiavimą Australijoje ir kt.
Lietuviškoji muzika ir Vladas Jakubėnas.
Danguolės Sadūnaitės eilėraščiai.
Dailininko tapybos žodynas ir gramatika: Vlado Žilčiaus paroda New Yorke.
30,000 dolerių baltų studijoms.

Kertinė paraštė

Pilkųjų didvyrių realybė

Tai realybė, kuri prasideda pasakose. Pilkasis didvyris ten visada būna tas paprastas žmogelis, kuris tačiau, pasirodo, yra vertesnis ir galingesnis už visus galingus, karalius, net už patį velnią. Pasakose, bent jų pradžioje, toks pilkasis didvyris, visada atrodo lyg ir visai atliekamas žmogus, nereikšmingas, paprastas, net kvailikas. Tai vis būna trečiasis brolis kvailukas, nevertinamas nei tėvu, nei vyresniųjų brolių, apjuokiamas kaimynų, bet galų gale visus tikrus ir tariamus galinguosius pranoksta, pasirodęs išmintingiausias už visus kitus, tampa karaliumi arba bent vedas karaliaite. Visų paprasčiausias, net nereikšmingiausias pasirodo buvęs pats vertingiausias. Tai liaudies žmonių išmintis, tik apvilta meniška pasakos forma.

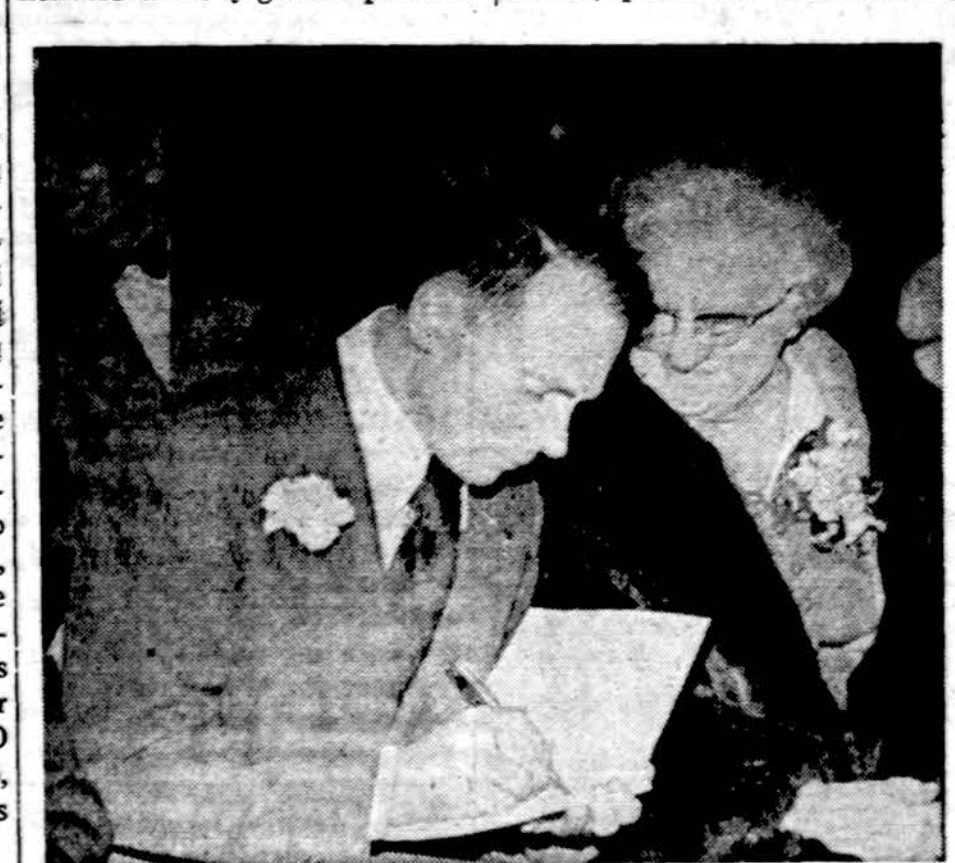
Sakysite, kad taip yra tik pasakose, o realybėje gradacija visai kita. Žinoma, plačios žmonių raidoje būna visai kitos, bet visos taisyklės būna su išimtimis. Tačiau mūsų tautos istorijoje paprastojo žmogaus realybė beveik kaip pasakoje. Panaši į pasaką, bet tikra.

Net pačioje lietuvių tautos istorijos pradžioje ar tik tas mūsų paprastas žmogelis nebuvo išmintingęs už savo galinguosius rikius, neišėdamas paskui juos negrįžtamai, kaip gotai, i svetimas žemes, bet vis iš visų žygių grįždamas ir įsikibindamas į savo protėvių žemelę prie Nemuno. Savo rikių ir kelių neramuolių keliu nuėję, mes šiandien būrume seniai išnykę, kaip ir anie kadaise galingieji gotai, hunai ir panašūs. Tad ar tik ne tas paprastas, net bevardis liaudies didvyris padėjo tvirtiausius lietuvių tautos pamatus ten, kur jie ir šiandien nebeišverčiami. O kiek rikių ir kunigaikščių dingę, nujoję negrįžtamai i svetimuosius pasviečius.

Ir kai tauta liko, galima sakyti, visai be savo vadų, kai visa šviesuomenė jau krovė kultūrinį lobį svetimiesiems, ar ne tas pap-

rastasis, pilkasis mūsų tautos herojus išsaugojo visa tai, kas išsaugė lietuvių tautinį atgimimą. Galų gale, pranokęs visus karvedžius, galijotus ir karalius, pilkasis knygnešys, iš pilkosios liaudies kilęs inteligentas ir laisvės kovų nežinomasis pilkasis karys atvedė tautą į modernųjį valstybinį gyvenimą, pats išsilaugindamas iš savo tarpo ir vadus.

Nesakykite, kad visa tai tik praeitis, o dabar tai jau visai kitaip. Ypač išeivijoje, kur viską, atrodė, lemia mūsų kontaktai su kongresmanais ir mūsų reveransai sostinių galingiesiems. Tam tikruose savęs nesusiemenkinimo rėmuose, suprantama, reikia ir tokio lošimo. Tačiau pati realiausia išeivijos stiprybė ir tvirtiausia parama tautos išlikimui, net svetimos padangėje, slypi vis dėlto tame pilkajame didvyryje. O jis buvo ir yra tas paprastas žmogelis: koks nors buvęs mokytojas, tik šiaip sau kategorijos tarnautojas ar ūkininkas, kuris ir čia, nesėdėdamas iškilmėse pirmojo eilėje ir nesiverždamas į garbės prezidentu-

Simas Kudirka ir Lietuvos gen. konsulė J. Dauzvardienė kalbasi vieno jo ankstesnio lankymosi Chicagoje metu. Ateinantį pirmadienį (sausio 23 d.) nuo 8 iki 10 val. vak. filmas "The defection of Simas Kudirka" Chicagoje rodomas per antrąjį televizijos stotį.

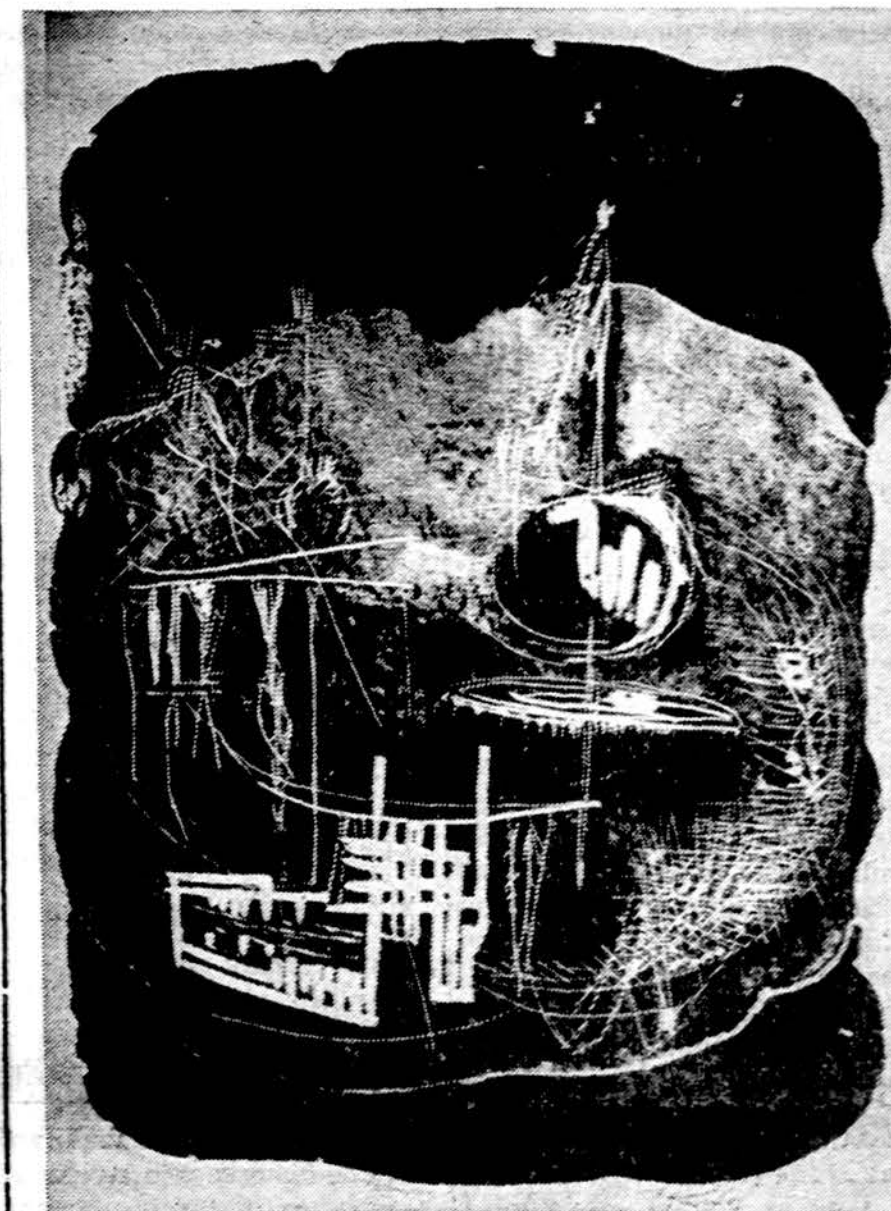
GERAS FORUMAS GARSINTI SAVO TAUTĄ IR JOS KULTŪRĄ

Pokalbis su poetu Tomu Venclova apie tarptautinės rašytojų draugijos — P. E. N. klubų suvažiavimą Australijoje ir kt.

— Malonu užkalbinti, grįžus iš tolimosios Australijos, kur buvo nuvykta PEN klubo kongresas. Sakyk, Tomai, ar Lietuvoje šiandien yra žinoma apie šį tarptautinį rašytojų apsiūngimą — P.E.N. klubus ir kaip oficialiai ir neoficialiai vertinama jų egzistencija?

P. E. N. klubas, kaip žinia, yra tarptautinė rašytojų draugija ar sąjunga, egzistuojanti daugiau kaip 50 metų. Pirmasis jos prezidentas buvo John Galsworthy. Šiandien P. E. N. centrai veikia 62 šalyse, ir jiems priklauso maždaug aštuoni tūkstantčiai rašytojų, tarp jų Heinrich Boell, Eugene Ionesco, Arthur Miller, John Updike, Ignazio Silone, Czesław Miłosz. P. E. N. kongresus stengiamasi rengti kasmet kitoje valstybėje. Beje, P. E. N. centrų esama ir Rytų Europoje (pavyzdžiui, Lenkijoje); ten jų veikla, žinoma, suvaržyta, bet vis dėlto jie parodo ir tam tikro savarankiškumo. Lietuvoje P. E. N. klubo vardą turbūt visi rašytojai yra girdėję, bet informacijos apie jį gaunama nedaug. Žinių par-

veža vienas kitas autorius, apsilankęs Vakaruose. Daugelis su pasididžiavimu mini faktą, kad P. E. N. klube atsakingas pareigas eina Algirdas Landsbergis. Pastaruoju metu apie P. E. N. klubą dažniau užsimena ir oficialioji spauda, nes TSRS aiškiai norėtų sudaryti savąjį P. E. N. centrą (ir gal visų respublikų, taigi ir aneksuotos Lietuvos, P. E. N. centrus). Nemanau, kad iš to kas išeis, nes oficialioji TSRS rašytojų sąjunga su P. E. N. klubo principais nieko bendro neturi. Ji, tarp kitko, tai pademonstravo, išmesdama iš savo eilučių du Nobelio laureatus — Pasternaką ir Solženicyną — ir šiaip ne vieną padoresnį rašytoją. Daugumai P. E. N. klubo narių (tiesa, ne visiems) tai yra absoliučiai aišku. Logiškas ir natūralus būtų tikėtis disidentinio tarybinio P. E. N. centro įsteigimas. Tokiam centrui galėtų priklausyti ir kai kurie rašytojų sąjungos nariai, ir nemariai, turintys rimtą ir literatūrinę reputaciją ir pripažintą demokratijos principus. Žinoma, dėl valdžios klaidų jų įsteigimas šiandien atrodo nevi-

Vaclovas Ratas (1910-1973)

Australiškoji impresija

sai realus (nors ką gali žinoti...) Prancūzų P. E. N. centras yra priėmęs i savo eiles apie dešimt tarybinį disidentinių rašytojų, tebegyvenančių savo krašte (Vladimova, Kornilova, Kopeleva, Kozovoju ir kt.), taip pat garsų Jugoslavijos disidentą, politiką Michailovą. Tai juos šiek tiek apsaugo nuo represijų, nors ir ne visada (Maskvoje neseniai nužudytas K. Bogatyriovas, rodos, irgi buvo P. E. N. klubo narys). Neoficialiuose sluoksniuose P. E. N. klubo veikla, apilamai paėmus, vertinama su nemažu pritaurimu.

— Pasiekę laisvuosius Vakarus, Pats berods greit tapai P.E.N. klubų nariu. Kaip visa tai atsitiko Pats nusiteikimo ir procedūrinės prasmės? Kaip vertini Pats asmeniškai šių klubų veiklą?

— Galimas daiktas, būčiau virtęs P. E. N. klubo nariu dar Lietuvoje, jeigu būčiau ten ilgiau užtrūkęs (Maskvoje esu turėjęs tuo reikalu konfidencialių pokalbių). Vakaruose kreipiausi i kolegą A. Landsbergį, padaviau pareikškimą ir buvau nedelsiant priimtas. Procedūra čia labai paprasta. Priklausau rašytojų egzilių centrui (USA šakai). Įstojimą į P. E. N. klubą laikau natūraliu daiktu, nes jo principai man jau seniai yra artimi.

— Kada ir kur Australijoje įvyko pastarasis P. E. N. kongresas? Kiek buvo dalyvių ir iš kur? Kokia buvo kongreso programa ir kaip vyko diskusijos?

— Kongresas vyko Sydney, gruodžio 11 — 17 d. Dalyvių buvo turbūt daugiau kaip du šimtai; anaipol ne visi norintieji galėjo taip toli važiuoti. Rytinėse sesijose buvo aptariami P. E. N. klubo vidiniai reikalai, nors tose

Vakariųjų sesijų svarbiausioji tema — Europos ir Azijos literatūrų ryšiai, jų sąveika ir savitarpio praturtinimas, naujų literatūrų atsiradimas Ramiojo vandenyno regione. Tai itin įdomios problemos, nors, nebūdamas orientalistas, ne visada pajėgi jose susivokti. Šiaip ar taip, Australija dėl savo geografinės padėties tokiai temai nagrinėti yra patogi vieta. Nemažai pranešimų skaitė japonai, buvo ir dar egzotiškesnių (pavyzdžiui, apie maorių — Naujosios Zelandijos aborigenų — literatūrą).

— Kokia yra Pabaltijo padėtis P.E.N'e?

— Nuo nepriklausomybės laikų egzistuoja latvių ir estų P. E. N. centrai, kurie tęsia savo veiklą išeivijoje. Unikalus reiškinys yra estų centras, turįs 45 narius ir išleides bene porą tūkstančių knygų. Tarp kitko, šių dienų Estijoje gali sutikti rašytojų, prieš karą priklausiusių P. E. N. klubui ir iš jo nepasidalinusių (pažinojau vieną jų — V. Adamą). Latvių centras mažesnis (rodos apie dvidešimt narių). Lietuvių centro nepriklausomybės metais, deja, nebuvo ir dabar nėra, nors P. E. N. klubo narys buvo Vydūnas. Kai kurie lietuvių rašytojai priklauso egzilių centrui. Jų galėtų būti ir daugiau: P. E. N. klubas — geras forumas, kuriame dera garsinti savo tautą ir

(Nukelta i 2 psl.)

Paskirta 1,000 dol. premija už poeziją

Bernardas Brazdžionis

Nuotrauka Vytauto Maželio

Lietuvių rašytojų draugijos Lietuvos nepriklausomybės 60-čiai paminėti 1,000 dol. premija už poeziją, kurios mecenatas yra Klemensas Galiūnas, visais vertinimo komisijos balsais paskirta Bernardui Brazdžioniui. Vertinimo komisiją sudarė: Leonardas Andriekus, pirm., Leonardas Zitkevičius, sek., ir nariai — Henrikas Kadinskas, Nelė Mazalaitė-Gabienė ir Stepas Zobarskas. Komisijos posėdis įvyko 1978 sausio 14 Kultūros židinyje, Brooklyne. Komisija vadovavosi konkurso sąlygomis, kurių pirmasis punktus yra toks: Premija gali gauti tik gyvas ir laisvajame pasaulyje gyvenęs poetas, kuris savo iškilia poetine kūryba labiausiai įgavo, įkvėpė ir stiprino lietuvių tautą vienu ar kitu metu nuo 1918 iki 1978 metų.

Pokalbis su poetu Tomu Venclova

(Atkelta iš I psl.)

kultūra, be to, galima nemažai pasimokyti. Kongrese dalyvavo estų centro oficialūs delegatai Asta Willmann-Linnolt ir Peeter Lindsaar, latvių delegatas Rozitis; lietuvius buvau aš vienas. Be ko kito, TSRS oficialieji atstovai pareiškė, jog sutiks sudaryti P. E. N. centrą tik tada, jei latvių ir estų centrai bus pašalinti. Šis arogantiškas reikalavimas griežtai prieštarauja P. E. N. klubo dvasiai ir statutui. Iš esmės kalbant, jau jis vienas užkerta kelią TSRS dalyvavimui P. E. N. veikloje. Galima tvirtai teigti, kad jis negali būti ir nebus patenkintas.

— Kas iš viso buvo idomiausia tame literatūriniame susiradyje?

— Idomu buvo susipažinti su daugeliu rašytojų, įskaitant dabartinį P. E. N. prezidentą Mario Vargas Llosa, kurio pora romanų išleista ir Lietuvoje. Džiaugiasi matydami austrų poetę Judith Wright (jos eilės ilgai skaičiau dar Lietuvoje ir didžiai vertinu), kritiką ir leidėją Gero von Wilpert ir kitus. Nemažai šnekejome (ypač Lietuvos reikalais) su žinomu čekų disidentu Pavlu Tigridu, kuris kongrese pasakė puikią kalbą. Tokį pat didelį įspūdį visiems padarė vienos Vietnamo rašytojos kalba (toji vietnamietė, kovojusi Vietnamo kongo pusėje, po komunistų laimėjimo buvo priversta emigruoti ir pasakė daug karčios tiesos apie dabartinę represyvią Vietnamo sistemą). Svarbiausias P. E. N. klubo principas yra minties, žodžio, informacijos, judėjimo laisvė; todėl P. E. N. visada užstoja politikalinius ir yra jiems nemažai padėjęs. Šio kongreso garbės svečias buvo vienbalsiai išrinkti ukrainietis disidentas, "Kontinento" autorius Gelijus Snegiriovas, dabar esąs kalėjime, ir taip pat kalnainas indoneziečių, kai kurių pažįturų rašytojas Pramoedy Ananta Toer. Tuo būdu P. E. N. parodė bealibiškumą ir toleranciją, kurie šių dienų pasaulyje tikrai yra vertintini. Arthur Miller, pats negalėjęs atvykti, laišku priminė kongreso dalyviams sunkią čekų rašytojų padėtį. I kongresą buvo atvažiuavę kaip stebėtojai ir trys TSRS rašytojų sąjungos nariai: šveitai kalbant, neturintys jokių gėjų vardų, bet dėl Snegiriovo įsikišimo ir panašių dalykų jie "užsigaavo" ir i kongresą neįėjo, nors Sydney gatvėse juos galėjai pamatyti.

— Susipažinta, be abejoj, ir su Australijos lietuviais, jų kultūrinio gyvenimu. Koks įspūdis?

— Be Sydney, aplankiau Australijos sostinę Canberą, Adelaidę, Melbourną ir Tasmanijos centrą Hobartą. Visur skaičiau paskaitas lietuvių kolonijoms ir australų visuomenei. Platus jų aprašymas išspausdino didieji Australijos laikraščiai: "The Sydney Morning Herald", "The Age" (Melbourne), "The Advertiser" (Adelaide), "The Mercury" (Hobart). Tikiuosi, pavyko kiek išgarsinti Lietuvos vardą ir reikalus. Sydney ir Adelaidė turėjau ir poezijos vakarus. Lankiau muziejus, istorines vietas, gamtos rezervatus. Grįždamas dar stabtelėjau Naujojoje Zelandijoje, kur taip pat susitikau su lietuviais ir aplankiau geizerų rajoną Rotorua. Dvi dienas praleidau Tahiti saloje. Ne taip seniai dar būvau TSRS pilietis, ir tokios kelionių galimybės, žinoma, atrodo man visai pasakiškos. Australijos lietuviai paliko puikų įspūdį — nors jų nedaug, jie labai gyvai kultūriškai veikia, pasižymi informuotumu ir blaivumu ir, atrodo, ypač džiaugiasi tikiuosi, visais krašto gyvenimo, darydami įtaką net jo politikai. Norėjau padėkoti visiems, kurie mane pri-

ėmė, bet turėčiau suminėti mažiausia keliadesimt pavardžių.

— Prieš pat skrydį Australijon buvau ir Europoje, kur liudijai vadinamame Sacharovo tribunole, Romoje. Kaip vertini šios rūšies akciją ir pastaruosius Tribunalų posėdžius?

— Taip, Australijon patekau, galima sakyti, iš Romos. Ten praleidau lapkričio paskutiniąsias dienas, Sacharovo apklausinėmuose arba vadinamajame tribunole sutikau daug pažįstamų ir mažiau pažįstamų disidentų iš Maskvos, Leningrado, Ukrainos ir kitur. Buvau kvieistas į Venecijos Biennale, bet, deja, negalėjau ten nuvykti dėl laiko stokos. Pirmąsyk gyvenime teko nakvoti viešbutyje, saugomame ginkluotų karabinierių (tribunolo dalyviams ir ypač jo pirminkui Simon Wiesenthal grėsė teroristų pavojus). Žodžiu, buvo idomu. Šių metų apklausinėjamai, kaip tvirtinama, buvo reprezentatyvūs ir rimti. Snekėti teko du kartus — apie religijų padėtį Lietuvoje ir apie suimtajį Viktorą Petkų. Nebūdamas katalikų aktyvistas, rėmiausi daugiausia LKB Kronikų medžiaga, kurios tikslumas yra visų pripažintas, ir Lietuvos Helsinkio grupės dokumentais. Prasitariau ne vien apie katalikų, bet ir apie kitų tikėjimų situaciją, kuri LKB Kronikose ex definitione neatsispindi, o taip pat yra nelengva. Paminiu ir tai, kad prievartinis valstybinis ateizmas galų gale pažeidžia ir pačių ateistų teises (čia visai sutinku su Vytautu Kavoliu). Italų žurnalistai mano liudijimą vietomis atpasakojo nevisai tiksliai. Pavyzdžiui, spaudon pateko tvirtinimas, kad Lietuvoje kažkas represuotas už po piežius enckilkos platinimą; to nesakiau ir tokios informacijos neturiu. Visai nenustebčiau, jeigu tai pasirodytų tiesa, bet Helsinkio grupių principas — skelbti tik griežtai patikrintus faktus. Žinoma, lankiau ir Romos miestą, kiek tai įmanoma per keturias dienas. Mačiau (iš tolo) ir popiežių Paulių VI.

— Po visų šių "atostogų" dabar jau laukia darbas UCLA universitete. Kuriois sritims esi čia angažuotas ir kaip applanai sekasi?

— Dėstau, lietuvių, kalba lietuviams ir amerikiečiams studentams. Pavasarį skaitysiu semiotikos kursą angliškai (Berkeley jį skaičiau dar rusiškai). Sekasi, atrodo, neblogai. Vis laukiu, kada gi mano reikalai patoblogės, bet kol kas jie tik gerėja. Iš Vakarų tikėjauši žymiai mažiau, negu gavau.

— Jeigu vyrai ir moterys su- rakinti grandinėmis bet kur pasaulyje, taika visur statoma į pavojų. John F. Kennedy

— Niekas, kas visad yra buvęs laisvas, negali suprasti baisiai žalingos laisvės vilties galios tiems, kurie yra nelaisvi. Pearl S. Buck

Lietuviškoji muzika ir Vladas Jakubėnas

ALEKSANDRAS KUČIONAS

Muzika, sakoma, yra pilnutiniai kūrybinis menas. Pirmiausia, kompozitorius. Ne vien kaip geresnis ar blogesnis savo amato žinovas, rašas muziką, bet kaip muzikinis mąstytojas ir jau dėl to estetinių ir žmogiškų vertybių kūrėjas. Šalia jo interpretatoriaus, atkuriąs muzikos veiklą, ir pagaliau klausytojas, kurio funkcija turėtų būti taip pat kūrybinga, dvasiniai aktyvi. Amerikiečių rašytojas Rollo May savo knygoje "The Courage to Create" turėtų teisingai pastebėti, kad klausydami, pavyzdžiui, Mozarto kvinteto savime dalyvaujame ir kūrybiname vyksme.

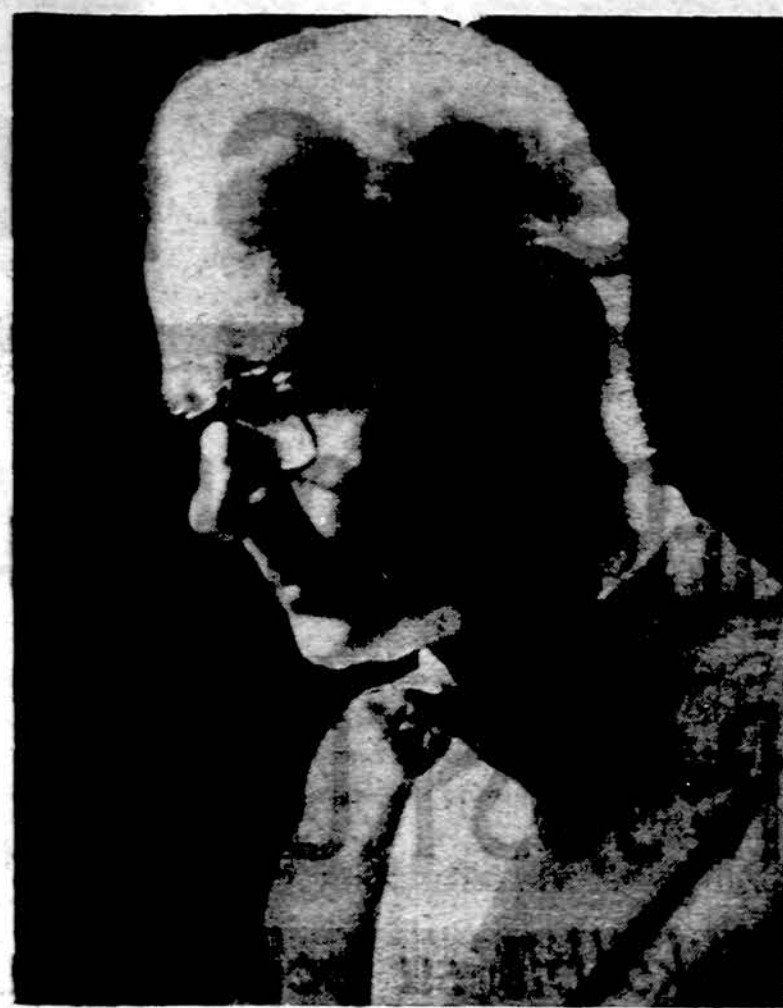
Kitur esu jau rašęs, kad muziką, deja, dažniausiai tik girdime, jos tikrai neklausome. Pasiteisindami muzikiniu nepasiruošimu ("nedaug ką čia išmanau", tariam) ir paprastai visą reikimą nubraukiame į šalį. Bet muzikos klausymas reikalauja pastangų. Ir ne tik pastangų: jis turi būti nuolatos kultivuojamas, tokiu būdu klausytojui įgaunant naujų ir didesnių muzikos suvokimo dimensijų.

Dar senų senovėje muzikos įtaką herojinę prasme aiškino išminčiai, filosofai. Kitais vėlesniais laikais jos paslaptis bandė atskleisti dvasininkai, remdamiesi religiniais principais. Romantizmo epocha, epocha lakios fantazijos ir pažadinto jausmingumo, pagimdė visą eilę literatūrinio talento muzikos komentarių.

Šiandien gi, pragmatiskame mūsų amžiuje, muzikos menai plačiai paplitus, sudemokratėjus, turime vadinamus muzikologus ir aibe jų knygų bei straipsnių apie muzikos klausymą, jos vertinimą ir aiškinimą.

Bet ar galima muziką išaiškinti? Sakoma, jog Beethovenas, kai buvo paprašytas pakalbėti apie vieną savo simfonijų, priėjus prie fortepiono ir pradėjus skambinti. Atseit, klausykite — daugiau nieko. Ir iš tikrųjų, gal net juokinga, kai, štai, beskaitant dviejų žymių muzikų, Berliozi ir Wagnerio 7-tosios Beethoveno simfonijos aprašymą, pagavoji, kad ne apie tą patį veikalą aptariama. Tokios skirtingos yra jų nuomonės ir išpuodžiai. Nežinau, bet būčiau linkęs sutikti su šiuolaikiniu kompozitoriumi Rogers Sessions (Musical Experience), jog nepagelbės klausytojui nei literatūrinės, poetinės ar moraliniai religinės, nei antropomorfines itaigos muzikos aiškinimui. Sessions tvirtina, kad visiškai klausos išlaisvinimas yra svarbu koncentruotam "kūrybingam" muzikos veikalo išklausymui. Muzika, galų gale, nekommunikuoja specifines idėjas ir emocijas, bet tik jų dinamiką, jų abstraktes kokybes. Kiekvienas klausytojas tad savaip jas suvokia, savaip pergyvena.

Dabar klausimas: ko lietuviškos muzikos? Turbūt nesuklystu: jis pirmiausia bene norėtų pajusti jo lietuviškos sielos atgarsį. Jeigu

Vladas Jakubėnas (1904-1976)

Nuotr. V. Mazelis

muzikoje, sakom, slypi kažkas giliai esminio ir intymaus, ar nemasintų jo tokia gaida, kuria dvelkia ta intymi lietuviška dvasia?

Šioje vietoje praverstų stabtelėti ir išlausyti Vlodo Jakubėno antrosios simfonijos ištraukos, kurią pats autorius prieš porą metų padirigavo. Tas barokinio stiliaus menuetas su ryškia lietuviška priegaida būtų geru įvadu į mūsų kompozitoriaus prisiminimo valandėlę.

Prisipažinkim, jog lietuvių kompozitorių pirmiausia vertintume jo kūrybos lietuviškumu. Jeigu jo muzikoje pasireiškia tautinė dvasia, tai jis mums savas, brangus ir reikšmingas. Poetas Tomas Venclova, kalbėdamas ne per seniai apie lietuvių poeziją, prisiminė Argentinos rašytoją Borges posakį, kad pasaulio literatūros iš esmės yra lygiavertės, nes lygiai didelės tautos, taip kaip ir mažos patenkina savuosius žodžio menu. Panašiai, galima sakyti, yra ir su muzika: štai toks Grudis, Banaitis mums yra reikšmingi, kaip rusams, sakysim, Dargomžskis ar Liadovas, čekams toks Janáček, kaip mums Šimkus ar Jakubėnas. Jei neminėju Čaikovskio, Musorgio ar Dvoržako, tai dėl to, kad čia vis dėlto turėtume kai kurių rezervų. Muzikoje šalia dvasinio jos turinio yra ir grynai kompozicijos techniškas elementas, kuris vaidina ypač didelį vaidmenį šiame mene.

Ką norėčiau pabrėžti, yra štai kas. Jeigu lietuvių kompozitorius stengiasi būti tautiškas savo kūryboje (gal jis tai darytų ir be pastangų, pasamoningai), tada jis mums vertingas, nors jo muzika gal ir stokotų aukštos kokybės anas grynai meniška prasme. Tačiau jei muzikos kūrėjas yra pasirinkęs nelietuvišką, kosmopolitinį kelią, tada jo muzikai savaime taikytume pasaulinį vertinimo kriterijų ir tiems jo veikalams

neturėtume, Lietuvos teisininkų žargonu kalbant, "lengvinančių aplinkybių".

Kas yra lietuviška muzikoje? Visu pirma galvon ateitų mintis, kad liaudies dainos ja turėtų daryti lietuviška. Ir tiesa, mūsų muzikos istorijoje daugelis kompozitorių tai darė, savo muzikoje vartodami daugiau ar mažiau lietuviškų motyvų. Bet jie patys, o ir jų kritikai tolydžio pastebėjo, kad tokios citatos muziką dar nedaro lietuviška.

Štai ir Vladas Jakubėnas, kritikuodamas Vytautą Bacevičių, taip rašė "Naujojoje Romuvoje" 1938 metais:

"Liaudies melodijų vartojimas — pigiausia ir lengviausia priemonė 'tautiškumui įgyti' [...] V. Bacevičiaus muzikoje liaudies melodijos pasirodo pirmame jo fortepiono koncerte pavidalu linksmos dainelės 'Jieviutė', kuri netikėtai ten pasirodo ir taip pat netikėtai dingsta. Tą pačią melodiją sutinkame vėliau ir balete 'Šokių sukurs'. Žodžiu, tautiška citata pasirodo, bet muzika vis vien nėra lietuviška."

Bet net dar anksčiau, 1928 m., Juozas Grudis, ypač daug dirbes lietuviško-muzikos stiliaus sugėdymui, štai ką rašė:

"...Liaudies motyvo pavartojimo per maža, kad išeitų tautinis kūrinys. Tą mes matome, pavyzdžiui, kad ir pas tokį genijų, kaip Beethovenas, kuris yra pavartojęs savo kūrinių temoms rusų liaudies dainas, bet kūrinių išėjo anipol ne rusiški: jie tarsi dar daugiau pabrėžė savo vokiškumą."

Apie tą vokiškumą, apie vokiškąją muzikos mokyklą vėliau dar žodį tarsiu, bet dabar manau, jog čia būtų idomu paklausti gabalą iš antrosios Grudžio sonatos fortepionui, kurioje yra dainos "Tykiai, tykiai Nemunėlis teka" motyvas. Paklausę ir atkreipę dėmesį į sunkią harmoniją, turbūt pastebėsime, kad ji skamba daugiau slaviškai negu lietuviškai. Po to galima būtų

užgriebti keletą taktų iš Vlodo Jakubėno "Pasakos". Ir nors joje nėra liaudies dainos motyvo, bet pati kompozicija skamba kur kas lietuviškiau.

Reikia betgi pripažinti, kad Juozas Grudis vėlesnėje savo muzikos kūryboje, ypač liaudies dainų perdirbimuose, išvystė tikrai originalų ir lietuvišką stilių. Jis rašė:

"...Kūrėjas reikalingas originalumo. Jei to originalumo jis nesisikolina iš liaudies, tai skolinasi iš kitų kompozitorių, kurių originalumo šaknys vis tiek glūdi kurios nors tautos liaudy."

Tikra tiesa. Muzika yra palankiausia dirva (dažnai nesamoningai) "skolinimui", o gal net plagijavimui. Kita vertus, taigi tiesa, kad kiekvienos tautos muzikos šaknys yra jos pirmapradiam branduoliui — folklore.

Paimkime dar vieną Grudžio rašinio ištrauką:

"Tautinei muzikai kurti reikia būti savo tautos sūniumi, reikia su ja susigyventi, suaugti, ją pamilti; reikia pažinti tas liaudies paslaptis, kurias galima tik pajusti. Galima, (ir čia ypač svarbūs Grudžio žodžiai) nevartojant nė vienos liaudies dainos, sukurti grynai tautinį kūrinį ir, antraip — paėmus visoms temoms po liaudies dainą — padaryti kūrinį svetimą."

Kalbant apie mūsų muziką ir jos to identiteto problemas, vis vien norom nenorom turime sugrįžti prie liaudies dainų. Ir ne vien dėl to, kad jose būtų mūsų muzikos branduolys, bet kad tos

(Nukelta į 4 psl.)

Telef. — PR 8-3229
DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIŲ IR GERKLIO LIGOS
2856 West 63rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. K. G. BALUKAS
Akademija ir mokykla ligos
Ginekologijos chirurgija
6449 So. Pulaski Rd. (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
Jei neatsiliepia, skambinti 874-0094
Prima Mgonius pagal susitarimą

DR. VL. BLAZYS
PLAČIŲ IR VIDAUS LIGOS
Marquette Medical Center
6128 So. Kedzie Avenue
Val: pirm., antr., treč., ketv. 9-12 val. 1-3 val. vakarų.
Tel. LU 5-6446
Ofis. tel. WA 5-3670
Reid. tel. WA 5-3670

Telef. HE 4-5949; rez. 388-2233
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val: pirm., antr., treč., ketv. 9-12 val. 1-3 val. vakarų.
Ofis. tel. 735-4477; rez. 246-2839

DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
3708 West 51st Street
Tel. — GE 5-2400
Val: pirm., antr., treč., ketv. 9-12 val. 1-3 val. vakarų.
Ofis. tel. 735-4477; rez. 246-2839

DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
Specializacija — Nervų ir Endokrininės ligos
CRAWFORD MEDICAL BLDG.
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepia skambinti: MI 5-0061.

Reid. tel. — GE 5-0873
DR. W. M. EISIN-EISINAS
AKUBERJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGIJOS CHIRURGIJA
6128 So. Kedzie Ave. WA 5-3670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepia skambinti: MI 5-0061.

DR. A. D. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Tel. — BE 3-8893
Specializacija Akis ligos
3907 West 103rd Street
Valandos pagal susitarimą

Ofis. tel. — PR 8-6230
DR. JAHINA JAKSEVICIUS
JOKA
VAIKŲ LIGOS
2856 West 63rd Street
Pirm., antr., treč., ketv. 9-12 val. 1-3 val. vakarų.
Ofis. tel. 735-4477; rez. 246-2839

Ofis. PO 7-4000 Rez. GA 3-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2844 West 63rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. K. A. JUCAS
DERMATOLOGIJOS
CHIRURGIJA
5214 No. Western Avenue
1002 No. Western Avenue
Tel. atskaita 13 valandų
488-4441 — 851-4885

DR. FERD. VYT. KAUNAS
Ginekologijos ir akušerijos ligos
GENDROJ MEDICINA
1407 So. 49th Court, Cicero, IL
Kadenc 10-12 ir 4-7
Skambinti treč., ketv. ir šešt.

Telef. HE 4-5949; rez. 388-2233
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Ave., Cicero
Kadenc 10-12 ir 4-7 val. vakarų.
Skambinti treč., ketv. ir šešt. 12-14 val. popiet.

Telef. HE 4-5949; rez. 388-2233
DR. WALTER J. KIRSTUK
Lietuvius gydytojas
3925 West 59th Street
Val: pirm., antr., treč., ketv. 9-12 val. 1-3 val. vakarų.
Ofis. tel. 735-4477; rez. 246-2839

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KIDINIŲ IR VAIKŲ LIGOS
SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Valandos: Kadenc nuo 10 val. ryto iki 1 val. popiet.

Ofis. tel. BE 7-1168; rez. 238-2919
Ofis. HE 4-1818; rez. PR 6-0801
DR. J. MEKASKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specializacija vidus ligos
2454 West 71st Street
(71st ir Campbell Ave. kampas)
Val: pirm., antr., treč., ketv. 9-12 val. 1-3 val. vakarų.
Ketr. 1-3 val. vak. Skambinti 10-12 val. ir 4-7 val. vakarų.

OPTICAL STUDIO
VIOLETA KARABATIS
2051 So. Washington Ave. Tel. 735-4700
Pritaikomi aktualiai pagal gydytojo receptus.
Didelį atlygį rūpų padirigavimui.
Val: pirm., antr., treč., ketv. 9-12 val. 1-3 val. vakarų.
Ketr. 1-3 val. vak. Skambinti 10-12 val. ir 4-7 val. vakarų.

Telef. — 383-4422
DR. ROMAS PETKUS
AKIŲ LIGOS — CHIRURGIJA
Ofis. tel. 111 N. WABASH AVE.
4200 N. CENTRAL AVE.
Valandos pagal susitarimą

DR. FRANK PLECKAS
(Kalba lietuviškai)
OPTOMETRISTAS
Eilėraščiai, kontaktiniai, optiniai
"Optical Center"
2613 W. 71st St. — Tel. 737-8140
Val. pagal susitarimą. Uždaryta šv.

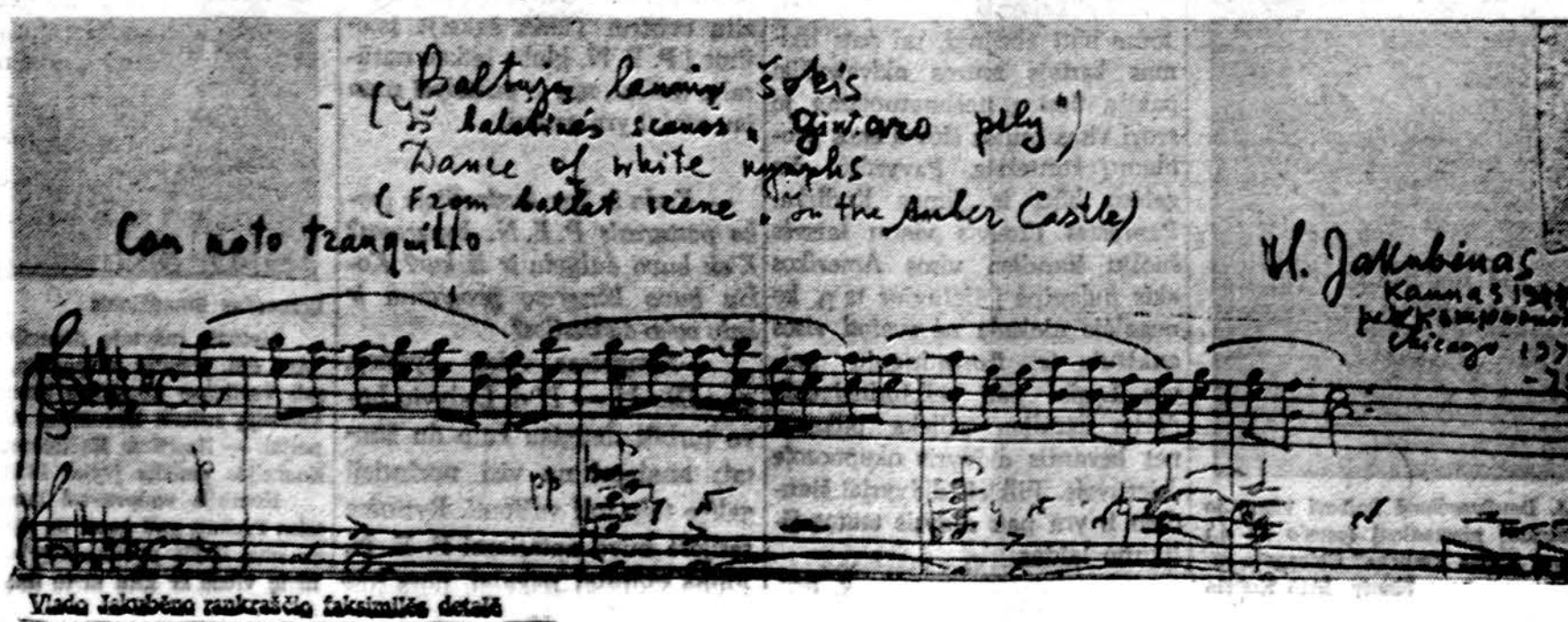
DR. LEONAS SEIDUTIS
INŽINERIS, POSIOLIS IR
PROSTATO CHIRURGIJA
2004 W. 63rd Street
Val. antr., nuo 1-4 val. popiet.
Ir ketv. nuo 7 val. vakarų.
Ofis. tel. 735-4477; rez. 246-2839

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS
Adresas 635 W. 63rd Street
Ofis. tel. 735-4477; rez. 246-2839
Reid. tel. 735-4477; rez. 246-2839
Ofis. val: pirm., antr., treč., ketv. 9-12 val. 1-3 val. vakarų.
Ofis. tel. HE 4-2123, Namų GE 3-4066

DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Val. pirm., antr., treč., ketv. 9-12 val. 1-3 val. vakarų.
Ofis. tel. 735-4477; rez. 246-2839

Telef. HE 4-5949; rez. 388-2233
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
5107 West 71st Street
Valandos: 1-6 val. popiet.
Treč. ir šešt. pagal susitarimą

Ofis. tel. 586-1106; namų 381-6772
DR. PETRAS ŽILJONAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6234 So. Narragansett Avenue
Val. pirm., antr., ir penkt.: 9-12 val. treč., ketv. ir šešt. pagal susitarimą

Vladas Jakubėnas rankraščio fragmentas

Dailininko tapybos žodynas ir gramatika

VIDA KRISTOLAITYTĖ

Vlado Žilias kūrinių paroda New Yorke

Dailininko Vlado Žilias tapybos paroda čia vyko 1978 m. sausio 7-8 dienomis New Yorko lietuvių Kultūros Židinio didžiojoje salėje, 361 Highland Boulevard, Brooklyne. Parodą globojo Lietuvių Bendruomenės Bushwicko apylinkė.

Parodos atidaryme kalbėjo Lietuvos generalinis konsulas Anicetas Simutis, rašytojas-dailininkas Paulius Jurkus ir pats dail. Vladas Žilius. Nors tik prieš pusantros metų atvykęs čia iš Lietuvos nuolatiniame apsigyvenimui, Žilius parodos lankytojus pasveikino ir anglų kalba. Konsulo Simučio žmonai ir dailininko Žilias žmonai buvo prisegtos gėlės. Tai pirmoji dailininko Žilias paroda New Yorke. Anksčiau Žilias parodos vyko Chicagoje, Los Angeles, Rochesteryje ir Washingtone, D.C.

Paroda užėmė visą didžiąją koncertų-sporto salę. Rodomi buvo tapybos darbai, 12 piešinių ir 15 grafikos (3 didesnio formato Vilniaus vaizdų cinko plokštės ir 12 miniatiūrinių ekslibrisų dydžio medžio gravirū, juoda-balta spalva). Atidaryme buvo apie 400 žmonių spūstis. Iš minios balsų šlamėjimo buvo galima jausti didelį susidomėjimą šia istorine paroda. Parodos proga atspausdintas katalogas ir atskiras parodos plakatas — dail. Vlado Žilias darbų pavyzdžių foto montažas, labai patrauklus, vidutinio dydžio, juoda-balta-pilkia spalvomis. Plakate minima ir akvarelės tapyba, kuri parodoje nebuvo rodoma (nespėta įrengti, nebuvusi vietos?). Buvo rodoma viena drobė, atlikta akvarelės ir akrilo technika — labai jautri, lyriška, pastelinių spalvų.

Iš 56 katalogo įtrauktų darbų 42 buvo atlikti New Yorke 1977 metais; 2 darbai atlikti New Yorke 1976 metais, kiti atlikti Vilniuje 1976 metais ir anksčiau. Parodoje buvo bent 67 darbai; reikiama, kai kurie nebuvo įtraukti į katalogą. Vyravo abstraktinė tapyba. Tai buvo stebinančiai didelė, abstrakti, spalvinga paroda, kurioje Žilius pasirodė kaip nepaprastai produktyvus dailininkas.

Man nuostabiusia, kad negalima atpažinti, nepažįrėjus į katalogą, kuris paveikslas sukurtas Vilniuje, kuris New Yorke. Pavyzdžiui, kabo 2 paveikslai vienas prie kito, abu sukurti 1976 metais, vienas Vilniuje, kitas New Yorke (Katalogo Nr. 46 ir 43). Abu giminingi spalvose, nuotaičioje, koncepcijoje; tik Vilniui atliktasis žymiai didesnio formato.

Aš negaliu suprasti, kaip atvaizdavimas i Ameriką nepakeitė Žilias stiliaus. Jis turbūt yra labai tvirtas savo estetikos įsitikinimuose, kad jo estetinio skonio nepakeitė net naujas kontinentas. Žilius Amerikoje nepasimetė, jis kuria santūriai savo kūrinius stiliume, kuris yra grynai jo. Tai stilis, kurį jisai Lietuvoje pradėjo ir užaugino (Pasitikėkim Lietuvos dirval).

1970 metais man teko Vilniuje užsukti i Žilias darbo kambary su Dalia Bulgaryte iš New Yorko. Mes buvom nustebe, kaip "moderniškai" atrodė ten Žilias kūryba. Pavyzdžiui, vienas kūriny s įstrigo i atmintį. Tai buvo optinio meno stiliume žalių ir raudonų smulkių formų kompozicija drobėje. Išėjusios sakėm viena kitai, kad jo kūryba puikiai tiktų geriausiose New Yorko galerijose Madison Avenue. Pas ji buvom tik 10 minučių ir nė manėm, kad teks vėl susitikti.

Dailininkas Vladas Žilius savo parodos atidaryme Kultūros židiny, New Yorke, 8 m. sausio mėn. 7 d. Nuotr. V. Maželis

Žilias tapyba yra abstrakti, švari, kruopšti, aiški, dažo uždejinas plokščias, švarus, tobulas, nesumurzintas, netapybiškas, bet grafiškas. Dailininkas pieštuku piešia pagrindinius raštus, kartais net su liniuote, paskui įdaro tobulai i atskirą drobės paviršių užbrėžtą formą, specifinę spalvą ar toną, kol visa drobė skamba, kaip buvo norėjęs.

Dailininkas Vladas Žilius savo tapybos žodyne ir gramatikoje vartoja nerealistines formas, bet formalus tapybos konstrukcijos elementus, tai yra: linija, forma, spalva, šešėlis. Kai kur matyti cilindrai, kubai, vamzdeliai, piramidės pavidalai, horizontalios, vertikalios, įžambinės ir banguojančios linijos, strėlės ir suabstraktinta žmogaus rankos forma. Žilius savo tapybos žodyne vienu laiku, atrodo, mėgo vartoti šį "naują žodį" savo kūryboje, tai yra: suabstraktintą ranką. Be abejo, tai labai stiprus simbolis, turintis tiek vizualinės abstrakcijos svorio, tiek žmogiškos psichologinės vertės. Tai galėjo būti kaip tik žmogiškasis ryšys su abstrakčiu pasauliu drobėje.

Žilias paveikslų paviršius yra lygus, švarus, be faktūros, be impasto. Žilias paveikslų faktūrą yra neapčiuopiama pirštais, bet išgaunama vizualiai. Pas ji yra jaučiamas paveikslė minkštumas ar kietumas, bei erdvės įvairus gylis. Žilius išgauna trečią dimensiją, nuolat primindamas drobės plokštumą. Tai ir yra moderniosios tapybos filosofinė pastanga: plokščioje drobėje, pripažįstant drobės esminę, medžiaginę plokštumą, sukurti erdvę, gylį, trečią dimensiją (be Renasanso išrastų perspektyvos linijų). Sukurti "vietą", kurioje akis ir žiūrovo mintys gali pasivaikščioti. Kur žiūrovas gali įlipiti i kitą pasaulį.

Jei Žilias tapybos priėjimas ne emocijinis, bet racionalus, gal kompulsinis (bet ar kompulsija ne emocija), tai spalvų ir formų improvizacijoje pasireiškia Ži-

lias žaismingumas ir emociingumas.

Žilius labai daug dėmesio kreipia i paveikslų kompoziciją. Nėra nė vieno nereikalingo brūkšnelio jo darbuose.

Mano manymu, labai svarbūs ir įdomūs jo darbuose yra kontrasto bei siurprizo elementai. Pavyzdžiui, abstrakčioje drobėje (Vilnius 1975) apatiniam dešiniajam kampe labai tobulai nutapyta "realistiška" rožė. Koks malonus kontrastas, siurizmas! Arba i kita drobė, tapyta Vilniuje 1976, didelė, apie 50" x 60" colių, abstrakti, su sodriomis juodomis, baltomis spalvomis ir drobės viršuje uždažyta vaivorykštės juosta. Tai vėl kontrasto, siurprizo elementas. Ir kodėl ne, drobės pasaulyje viskas galima!

Žilias pasaulyje vyrauja spalva ir jos niuansai bei spalvos pertėjimai iš šviesios i tamsą ir atvirkščiai. Kiniečių išminčių posakis sako, kad galima rasti 600 vienos spalvos atspalvių. Aš manau, kad Vladas Žilius yra šį posakį girdėjęs ir stengiasi įgyvendinti ji kai kuriose savo drobėse. Sakysim, dideliu rausvų spalvų triptike, pavadintame "Over-ride". Arba komplikotame savo konstrukcija triptike, pavadintame "Transformation".

Žilias piešiniai popieriuje irgi labai verti dėmesio: juose la-

bai jautriai vartojamas pieštukas. Palikta daug vietos alsavimui popieriuje. Piešiniai primena pop art įvaizdžius, matyti žmogaus kūno fragmentai, akys, batai, abstrakčių linijų audinys. Atlikta 1977 metais New Yorke.

Žilias kūryba abstrakti, ne realistinė. Nėra jėvų gubų, geležinių vilkų, Vyčių, smūkelių ar rūtų vainikėlių. Tokie dalykai tapybos savaime vertinga nepadaro. Yra spalva, forma, ritmas, kontrastas, variacija, tai formalios tapybos įrankiai. Sakoma, kad dailė, menas yra visuotinė universal kalba, ją gali suprasti visi pasaulio piliečiai. Dailė čia, kaip ir muzika. Lietuvis, amerikietis, australas, japonas ar indas turi akis ir turi ausis. (Kiekvienas kraštas turi ir savo maištą, savo virtuvę, ir prie jos galima priprasti. Keista, kad prancūzų virtuvė ir dailė laikomos pasaulyje labiausiai kultivuotos. Yra nuomonių, kad susipažinus su krašto virtuve, galima spresti ir apie visą jo kultūrą. Pagalvokite apie Kiniją. Nors britai turi kultūrą, bet ne virtuvę.)

Po Renasanso prancūzai daugiausia pažengė tapybos pasaulyje dėka impresionistų. Tai buvo didelis pliusas prancūzų kultūrai. Apie prancūzų virtuvę mažiau žinau. Bet žinau, kad lietuviai ūkininkai varlių ir sraigų nevalgė, gal tik marinuotą gyvatinę su degtine gėrė. Manau, jog žmonėse čia mažas skirtumas. Kaip bebūtų, ir vieni ir kiti turi ir akis ir ausis.

Jei Žilius, prieš pusantros metų atvažiavęs iš Lietuvos, nepaišo gubų ir rūpintojėlių, tai jo i nereikia vesti tai daryti. Jis tik galėtų atsakyti: Nemokykite mane "lietuviškai" tapyti. Kaip jau yra sakę žmonės, gyvenantys šiandien Lietuvoje: Nemokykite mūsų būti patriotais, ponai, susimildami.

Suprantu, kad Sąjungos respublikose dailininkams nuo mažens yra grūdamas socialistinis realizmas ar aplamai realizmas, kad net i gerą realistinį kūrinių nesinori žiūrėti. Pavyzdžiui, Parodų rūmuose Vilniuje atkreipiau dėmesį i man patrauklų realistinį peizažą. "Kam tu žiūri i tokį šlamštą" — buvo vieno kolegų komentaras. Tai reakcija prieš prievarta grūstą realizmą metų metais. Ten, rimtų dailininkų nuomone, socialistinis realizmas yra traktuojamas taip, kaip čia traktuojamas komercinis menas. Reikia, jis nėra menas.

Žilias darbai atrodo savi New Yorke, ir man dėl to labai džiugu. Bet kas galėjo nepatikti jo kūryboje valdžiai tenai? Nes argi kuria nors prasme yra politiniai Žilias darbai, kai juose tik spalva, forma, šešėlis. Ką visa tai turi bendro su politika? Menas menui. Tai savaime suprantama. Ars gratia artis — taip per amžius.

Kunkuliuoja energija, gyvas-

Is Vlado Žilias darbų parodos Kultūros židiny, New Yorke

Danguolė Sadūnaitė

Poetė Danguolė Sadūnaitė, kurios naują eilėraščių rinkinį "Baltas leivos medis" praėjusių ir naujųjų metų savaratoje išleido "Ateitis". Čia spausdinami patys naujausi poetės eilėraščiai, dar nepatekę knygon.

SNIEGAS

sniegas klajokliis
daimuoja savo šviesą..

ir truks ilgai,
kol jis išdaimuos
savo šviesą laukuose;

kol jis išdaimuos
savo šviesą miške
= = =

kol jis baigs: lengvą
užmaršties šokį
ant mano kaimo stogų
ir sapne

atidarys man dangų

RUDUO

1.
pritilo oras
nuo geltonumo;
ir lapai, žolėje —
smulkios monetos
// // //

2.
turiu priimti
tave, medį, šiandien,
toks koks esi —
už tikrą pinigą

ROŽES

tai tavo sielos karštis
// // // //
kai saulės išdeginta žolė
vakaras ateina —
mūsų neikluojamas

VIDURNAKTĮ

mėmo ilgai —
krenta nuo tilto

// // // //
ir miestas
godžiai dalinasi
šiuo šviesos grobiu

vasaros apdegusi daina
aguonose

// // // //
kai saulėgrąža už lango
vis dar aukso ieško

IS ARTI

laimė pažvelgė i mane
voverės akimis —

: : : :
ir pradingo
medžio viršūnėje
išaugimui —

•

kai man užmigtų?
jeigu mačiau žvaigždes —
tavo akyse

.....
jeigu mačiau saulę:
didelę,
neapkabintą saulę —
tavo širdyje

SAULĖ LEIDŽIASI

ties daug triukšmo,
vakaruose..

Žiūrėk!
dangus užlietas
auksine lava

.....

Dievas juk turi
saulę perdirbti,
perlydyti —
iš naujo
sekančiais dienai

•

Tu pasakojai man,
kaip tą dieną —
stovėjai ir grožėjaisi jūra,
jai verčiant ir vertiant
savo tamsius lapus

.....
tik tiek aš galiu pridurti,
jog nuostabi yra rudens
saulės juosmens apimtis

•

pavasari,
ir vasarą —
kai vėjas taikstosi
ant žolės atsistėti..

ir medis išmeta
savo žydinčias šakas
aukštai
i mėlyną dangų

.....
tavo rankos mane apkabina

•

1.
tavo sąmonės šilumą,
kurį man norėjai
padovanoti,
aš neturiu teisės priimti.

2.

tiktai tą vieną akimirklą,
kai ji kaip jūra —
buvo užliejusi statius
mano upės krantus..

// // // //
paliko
išblyškusias upės dugne
šie nuostabiūs, žvaigždėti
jūros gyvūnai

•

žvėris,
kurio ilgumai —
nebeįtupo pasaulin;
girdžiu jį verkiantį,
verkiantį —

kai pats sėdžiu
— žitai — atsitolinęs
nuo pasaulio

(pagal K. PATCHEN)

•

kai šitas medis
už lango
šis klevas?
turtingas

raudonuojančiais,
geltanuojančiais lapais;

.....
taip aš turtinga, Viešpatie,
šiandien

tavo prisiminimu manęs..

tingumu Žilias paveikslai nuo vieno salės galo iki kito. Paveikslų energija skrieja per visą salę, reikia tik erdvės jiems alsuoti. Vieno krašto silpnumas yra kito stiprybė. Gera turėti Žilių savo tarpe.

Ir nėra ko dėl jo bijoti, juk jis

žemaitis. O jie taip greit nepasi-
duoda. Nors dabar dieną jis dirba
spaustuvėje, o vakare prie savo
drobių, prie elektros šviesos. Ži-
lius dar nėra i amerikiečių gale-
riją New Yorke, nes darbų pavyz-
džių skaidrių dar nepadarė ir
kalba ne visai laisvai angliškai,
bet kalba!

Aš manau, kad nebus sunku
Žiliui įsijungti i amerikiečių me-
no pasaulį ne dėl to, kad jis "di-
sidentas" ar lietuvis, bet grynai
savo menine verte, nes jis pasi-
tusiai produktyvus, originalus,
labai geras dailininkas.

Yra šiek tiek žiaurus New Yorko amerikiečiai dailininkai aukščiausiose postuose. Jei mes manom, kad Lietuva lietuviams, tai Amerikoje taipgi yra manančių, kad Amerika amerikiečiams! Arba — New Yorkas niujorkiečiams dailininkams. Jie reikalauja, kad kiekvienas atiduotų savo duoklę,

purve ir taip įsijungtu i neraišytą dailininkų brolystę.

Išdrįsti savo kūrybą rodyti New Yorko amerikiečių meno pasauly, reikia išieiti prieš 50,000 tūkstančių dailininkų masę i arena, nes esi tikras, kad turi kažką savo ir esi pasirengęs "brolį" dailininkų kritikai. Jei tam nesi pasirengęs, reikia neišlįsti iš savo urvo arba palikti New Yorką kitais.

Žilius buvo Romoje.
Žilius buvo Chicagoje.
Žilius buvo Los Angeles.
Bet Žilius yra New Yorke!
Gero vėjo Vladui Žiliui!

— Galingiausia pavienė jėga
šiandien pasaulyje nėra nei komu-
nizmas, nei kapitalizmas, nei vandenilio bomba, nei vežioja-
mos raketos, — o ji yra amžinas žmogaus troškimas būti laisvam ir nepriklausomam.

John F. Kennedy

Nuotr. Vytauto Maželio išsėdėtu savo laiką New Yorke

Lietuviškoji muzika ir Vladas Jakubėnas

(Nukelta iš 2 pusl.)

dainos turi itin charakteringą lietuvišką savybę.

Mūsų literatūroje gausu rašinių apie lietuvišką liaudies dainų sielą, jų poetinį grožį. Kartais, net skaitant apie lietuvišką gamtovaizdį, staiga mintyse kažin kaip suskamba lietuviška gaida. Vėseniai teko skaityti nepamirštinus poeto Milišiaus žodžius apie Lietuvą: „...Šiltas susimąsiusios šalies dangus, kuris atsiveria prieš mus, turi visą pirmąją žemės giminių žvilgsnio gaivumą, jis nepažįsta puošnaus brandos liūdesio“. Puošnaus brandos liūdesio — kaip skverbiasi šioje metaforoje mintis apie liaudies dainą. Atsimenu, dar gimnazistų būdamas, tariaus lyg būčiau pirmas atpažinęs, kad lietuviškos dainos nei mažorinės, nei minorinės. Vadinas, nei linksnos, nei liūdnos. Ir maniau, kad poeto Aisčio strofoje —

„Slama liepos tokia laime, tokiu liūdesiu savu“

radau puikią lietuviškos dainos charakteristiką.

Vėlesniais metais patyriau ką kita: mūsų liaudies melodijų lopšys yra senoviškos dermės (tonacijos). Jos šešiagarsės, penkiagarsės ir net trigarsės ir visai svetimos temperuotai septynių tonų skalei (gamai), kuria vadovavosi Vakarų muzika ir pagal kurią kūrėsi harmonijos mokslo. Todėl aišku, kad liaudies dainų harmonizavimas buvo nelengvas, gal tiesiog neįveikiamas pirmiesiems Lietuvos kompozitoriams.

(Aleksis Rannit kadaise rašė, kad lietuvių dainas reikia klausyti neharmonizuotas, nes daugelis harmonizatorių sugadinę tų dainų tikrą charakterį.)

Žinome, dauguma pirmųjų Lietuvos kompozitorių studijavo Rusijoje, Lenkijoje ir Vokietijoje. Taipgi žinome, kad tu kraštų konservatorijose dėstomas harmonijos - kompozicijos mokslas buvo vokiečių klasiškinės muzikos įtakoje. („Kas yra klasiškinis stilius?“, klausia anglų muzikas Ralph Vaughan Williams, atskaidamas: „Tai paprastai teutonikas, vokiškas stilius“). Prie Bacho protestantiskais chorais pagrįsto harmonijos mokslo pridėjus dar slavų Maskvos, Varšuvos konservatorių įtaką ir turėjus pirmuosius mūsų kompozitorius — Sasnauską, Naujėlį, Bendorį ir kit. — mūsų dainų pirmuosius harmonizatorius.

Grudis ir Banaitis buvo pirmieji „revoliucionieriai“ šioje srityje. Tuo tarpu kai Grudis domėjosi jų daugiau sutartinėmis, polifonija bei nepriklausomai slėkančių motyvų disonansiniais susikryžavimais, Banaitis eksperimentavo sonoriniais dainų elementais, jo paties žodžiais, bandė sukurti joms lietuvišką dermės harmoniją. Jo leidinys „100 tas dainų“ parašytų DP stovykloje Vokietijoje, yra tarsi rodyklė šioje mūsų muzikos srityje. Banaičio, Grudžio, Šimkaus liaudies dainos vėliau tapo tiesiog miniatiūrinėmis kompozicijomis.

Karta, besikalbant šia tema su rašytoja Pūkelevičiute, įėjai pastebėjau, kad mūsų dainų perdirbėjas — harmonizuotojas turėtų būti visiškai laisvas nuo bet kokių svetimų įtakų — „tyras“ — sakė ji. Prisiminė tada kompozitoriaus Čerepnino žodžiai, kad naują muziką gal reikėtų pradėti visai iš naujo?

Tiesa, reikšminga ir nauja įnašą šioje srityje padarė mūsų Darius Lapinskas, o jį, man atrodo, pasekė Lietuvoje Montvila, Baziūnas ir kiti.

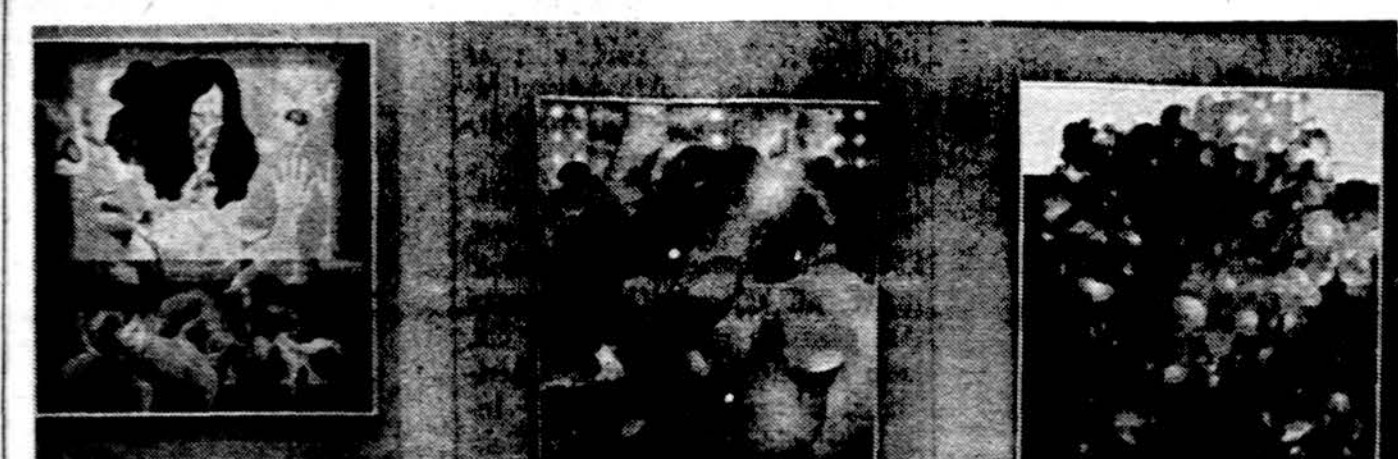
jos mokslo pagrindus įgijo Rygoje pas latvių kompozitorių Vitols. Latviai, beje, kur kas daugiau negu mes buvo germaniškos muzikos įtakoje. Jeigu Lietuvoje išilka laikė tyra, nepaliesta tautinė muzika kone iki šių laikų, latviai protestantų pastoriai muzikos liudiškumą išnaikino ne tik bažnyčioje, bet ir liaudies dainose.

(Ironiška ir net pikta, kad žinomas, aukštos reputacijos anglų kalba žodynas - enciklopedija „Grove's Dictionary of Music and Musicians“ turi nemažą skirsnį apie latvių dainą, tuo tarpu apie daug senesni ir būdingesni lietuvių dainos meną nėra nė vieno žodelio.)

Nenuostabu, kad pirmose Jakubėno lietuvių dainų harmonizacijose pastebima Vitols latviška įtaka. Vėliau betgi, ypač po studijų užsienyje, Jakubėnas surado tom harmonizacijom savo, jau lietuvišką būdą. Be didesnio ir išsamesnio liaudies muzikos studijavimo Jakubėnas, sakyčiau, intuityviai pajuto lietuvių dainų charakterį. Pažymėtini būti laisvesni jo dainų perdirbimai, kaip antai: „Ko žilas ožys bliovė“, „Už marelį, už Nemuną“, o ypač liaudies dainos solo balsui su fortepiono palyda.

Štai pvz. dainoje „Plaukė antelė“ kompozitoriui, atrodo, mažiau rūpėjo dainos harmonijos problemos, o jos poetinis, lietuviškas vaizdelis: fortepiono varžiniam akompanimentu tarsi tikrai plaukia vieniša antelė. Kita daina — „Pimenėlių Raliavimas“ yra tiesiog meistriškas kūrėnis. Vien tik trijų tonų (su pimenėlių ūktelėjimu) pakako Jakubėnui papuošti šį motyvą įdomia spalvinga harmonija. O kiek jame lietuviškos pastoralinės nuotaikos!

Tęsiant kalbą apie dainas, rastume pluoštą Jakubėno solo dainų, daugelį parašytų 1936-1944 metų tarpe, kompozitoriui subrandus, įgijus savitą, originalią muzikos kalbą. (Bet pirmą negu komentuočiau Jakubėno dainas ir jo stilių, praverstų turbūt padaryti gana svarbią pastabą. Mūsų koncertų — rečitalių lankytojai vis kažkodėl dar turi iš anksto susidaryti nuomonę, kad daina — tai pirmiausia graži melodija, gražaus balso padainuota. Nepaieigiant, kad malonu klausyti gražaus dainavimo ir melodingos muzikos, turėtume tačiau atsiminti, kad dainos klausymas, meninė komunikacija, irgi yra kūrybinis pergyvenimas. Tai tamprus bendravimas tarp poeto, kompozitoriaus ir klausytojo. Juk, skaitydami poeziją, taip pat bandome suvokti, įsijungti į poeto žodžius, pradžioje dažnai gal ir ne visai suprantamus. Komponuotos dainos klausymas reikalauja pastangų ir, be abejo, subtilaus atlikimo. Kartais kompozitoriaus pasirinktas eilėraščių gal ir nepatenkina poezijoje išsprusio klausytojo — svarbu betgi būtų žinoti, kad muzikos autorius dažnai inspiruoja vien tik pagrindinę eilėraščių mintis ar

Iš Vladio Zilans darbu parodos Kultūros ūdiny, New Yorke

Nuotr. Vytauto Mažello

ba nuotaika. Arnold Schoenberg kartą atvirai pasisakė, kad jis po pirmųjų eilėraščių strofų dažnai net nekrepdavo dėmesio į sekančių posmų žodžius. Vadinas, muzikinė idėja, poezijos paakinta, yra svarbiausia, ką kompozitorius bando perduoti klausytojui.

Ir Vladio Jakubėno dainų rinktinės rastume tokių dainų. Paimk „Ežerėlį“. Ši daina (žodžiai Fausto Kiršos) yra būdinga Jakubėno meistriskam komponavimui būdai. Charakteringa šiam veikalui ne vien liaudiška melodika, bet ir fortepiono partija. Akordai, kuriuos kompozitorius vartoja balso palydai, beveik visur yra sulaužyti, įdomiai permainingos harmonijos pagalba išdrabstyti. Šioje dainoje švelniai barstomi tokie akordai sudarant tikrai tyvuliniojo ežerėlio iliuziją.

Kitas tipingas Jakubėno muzikos bruožas, kurį vėliau minėsiu, kalbėdamas apie simfoninius veikalus, tai savotiška mistika — aptemdyti, tarsi rūke paskendę, balzgaini saskambimai.

Patyrusiam muzikui pakanka pažvelgti į Jakubėno dainų puslapį, kad tučiuojau atpažintų jos autorį. Tai svarbus kompozitoriaus, o taipgi ir bet kurio kito meno kūrėjo bruožas.

Grįžtant prie Jakubėno kompozicinių technikos, įdomu pastebėti, kad jisai tokią lauzytą harmoniją vartoja ne vien lyriškose gamtovaizdžio dainose, bet ir dramatiškais išsiveržimais kituose vokalinuose veikaluose. Štai dainoje „Žemė kryžių ir smūtkelių“ Jakubėno asmeniškas stilius ne tik akivaizdus, bet matome ir jo sugebėjimą perduoti Petro Karužo poezijos atkarius, įnišimo kupinus žodžius.

Meniškos liaudies dainų harmonizuotės, o taip pat ir meistriskai sukurto solo dainos yra vėlyvesnis Jakubėno kūrybos rezultatas.

Pradėję įsiai savo kompozicinę veiklą grynai instrumentaliais muzikos kūriniams. Jeigu pirmuosius bandymus „Du vaizdelius fortepionui“, „Styginių kvartetą“, „Melodiją - legendą smuikui“, keletą rapsodijų — padėtume į šalį, kaip mažiau reikšmingus,

tai čia pat tačiau susiduriame su dideliais ir ambicingais Jakubėno darbais. Tai trys „Simfonijos orkestrui“, parašytos dešimtmečio bėgyje, nuo 1932 iki 1942 metų.

Norėčiau tik čia priminti, kad simfonijos parašymas (kone valanda muzikos) yra didelis ir sunkus darbas kompozitoriui. Be tobulos kompozicinių technikos apvaldymo, muzikos kūrėjas čia susiduria su orkestro instrumentų pažinimu bei subtiliu, komplikotu orkestravimo menu. Ir to dar nepakanka: Simfonijos autorius nuo pat pradžios privalo turėti viso veikalų koncepciją - formą savo mintyje.

Paul Hindemith, rašydamas apie kompozitoriaus pasaulį, (A Composers World) vaizdingai apsašo tokio veikalo užuomazgą ir jo kūrybos vyksmą: išvaizduokime, kai nakties metu, esant lauke, staiga blykstelė žaibas, nušviestas platus gamtovaizdis, ir vienoje akimirkoje pamatome peizažą su visomis smulkiausiomis jo detalėmis. Tokia akimirka Hindemith vadina „Einfall“ („Iškritis“ turbūt nebūtų tinkamas lietuviškas žodis?); tai momentas, kada kūrėjui įkrenta mintin veikalo idėja ir tuo pat metu jo pilnas vaizdas, kurį jis turi atsiminti kūrimo valandose, visumos tęstinume ir detalėse.

Ar simfonija būtų vienos, dviejų ar trijų dalių, ji turi turėti minties vientisumą, išlaikyti pagrindinę idėją.

Tai sunkus procesas. Jakubėnas buvo vieništelis mūsų kompozitorių, ėmisis ne vieno, bet net trijų tokių projektų.

Nevarginsiu čia skaitytojo kokia nors tų simfonijų analize, juoba kad ir nėra tų simfonijų plokštelių ar juostų patiemis pasiklausyti. (Beje, noriu šia proga padėkoti savo bičiuliui Juozui Kreivėnui, iš kurio kruopščiai renkamose lietuvių muzikos bibliotekose galėjau pasikolinti visas Jakubėno muzikos natas pastudijuoti.)

Keletas pastabų. Pirmoji simfonija, nors ir yra vienos dalies, tačiau, priešingai Hindemitho idėjai, yra gerokai fragmentinė, stokojanti vietis. Taip pat šio veikalo instrumentacija yra žašali, kaip mažiau reikšmingus,

profesionali.

Antroji simfonija, dėl savo lyriškumo ir lietuviškų motyvų puošmenų, buvo ir, kiek žinau, yra populiari Lietuvoje. Simfonijos finalas yra itin charakteringas Jakubėno greitų tempų muzikai. Tai savotiškas kipsuko šokis.

Trečioji simfonija yra didžiausias ir, mano supratimu, pats vertingiausias Vladio Jakubėno simfoninis kūrinys. Atrodo, kad su šiuo kūriniu, rašytu 1940-42 metais, kompozitorius galutinai surado savo stilių, surado kalbą savo muzikiniams mastymui. Ir be liaudiškų citatų, kurios yra juk tik etnografinė puošmena, visa muzikos dvasia yra perdėm lietuviška ir jakubėniška. Sunku žodžiais apsašyti, bet šioje muzikoje jaučiu kažin ką mistiško, tarsi aidą senovės lietuvių pagoniškos dvasios (ką dažnai jaučiame ir Banaičio muzikoje).

Jeigu Jakubėnas būtų parašęs tik šias tris simfonijas, jo vardas mūsų muzikos istorijoje būtų vis vien nemirtingas.

Simfoninė siuita „Miško šventė“, kadaise su pasisekimu atlikta Chicago's Grant Parko koncerte, bei simfoninis - vokalinis veikalas „Mano pasaulis“ (Putino žodžiais) apvainikuoja Jakubėno simfoninius užmojus.

Pastarasis veikalas, kaip ir kiti didieji Jakubėno kūriniai, tebe laukia spausdintos laidos arba net ir užrašymo juostose bei plokštelėse.

Didžiąją savo muzikos dalį Vladas Jakubėnas parašė Lietuvoje prieš 30 - 40 metų. Amerikoje jis gyveno pagal pirmą principą, užsidirbdamas duoną įvairiais darbais, darbeliais. Gal todėl šiandien daugelio pažįsta ir Jakubėną yra nukreipta kaip į visuomenininką - žurnalistą, ne kompozitorių. Erzina dar ir tai, kai girdi sakant, kad Jakubėno muzika esanti akademiškai sausa, dirbtinė. Į tai atsakyčiau: ji neišskausyta, atidžiai neišskausyta.

Jakubėnas savo muziką apibūdino, kaip nuosakiai modernią. Ne visai galėčiau čia sutikti, kaip dažnai nesutikdavau su kai kuriomis jo nuomonėmis: pirmiausia, modernumas yra labai netikslis sąvoka. Jakubėno muzika tikrai nėra šiuolaikinė. Jos šaknis neabejotinai pereito šimtmečio pabaigoje. Tai vėlyvas romantizmas su impresionistinės muzikos priemais.

Jeigu Vladas Jakubėnas ir čia Amerikoje būtų turėjęs palankias sąlygas puoselėti tą jam Dievo duotą krūvinį talentą, neabejočiau, kad turėtume dabar dar daugiau lietuviškos jo muzikos, gal ir su naujesniais keliais, naujesniais posūkiais.

(Paskaita skaityta, minint Vladio Jakubėno mirties metines 1977 gruodžio 11 d. Jaujanio centre, Chicagoje, ta proga surengtoje akademijoje — koncerte).

Nauji leidiniai

• Jurgis Jankus, IR NEBEPASIMATĖM. Pasakojimai. Išleido Lietuviškos knygos klubas 1977 m. Chicagoje. Aplanas pieštas Rūtos Čepaitytės. Spaudė „Draugo“ spaustuvė, 4545 W. 63rd St., Chicago, IL 60629. Knyga 344 psl., kaina 7 dol., gaunama „Drauge“.

Siame Jurgio Jankaus pasakojimų rinkinyje sudėti jų penki: „Ir nebepasimatėm“, „Istorija iš pirmųjų šaltinių“, „Gal tokios tik vienos“, „Siapus ir anapus teisybės“ ir „Liudininkas“. Pirmieji keturi kiek trumpesni, bet irgi jau įprastos novelės apimties, o paskutinis — „Liudininkas“ jau netrumpes apysakos ilgio, net 168 psl.

Jurgis Jankus šiuos penkis savo naujos knygos gabalus vadina pasakojimais. Ir Jankui tai labai tinka, nes autorius yra žavingas pasakojėjas, kurio negali atsiklausti, žinoma, tuos penkis naujus gabalus galima dra-

siai pavadinti ir novelėmis. Vardas taipgi tinka.

Pradėjus Jurgį Janką skaityti, sunku nuo knygos atsitraukti. Skaitytoja jis pagauna (net keista) labai ramiai pasakojimo tonu, bet drauge ir didele įvykio įtampa, pagauna ir gili žmogaus sielos įžvalgumu, bet lyg ne per akinius, o per pačių veikėjų žodžio ir elgesio primę. Šia ir kita prasme bene įdomiausia bus pati ilgusia novelė „Liudininkas“. Anot leidyklos žodžiu, atrodo, „kas bebūtų galima naujo pasakoti apie ūkininkaitę, isimylėjusią samdini, ir jos tėvų pasipriešinimą. Bet Jankus šią istoriją papasakoja,

(Nukelta į 5 pusl.)

WAGNER and SONS

TYPEWRITERS,
ADDING MACHINES
AND CHECKWRITERS.
Nuomona, Pardavimas, Taisa
Vieš 50 metų patikimas jums
patarnavimas.
Phone — 581-4111
5610 S. Pulaski Rd., Chicago

WHY RETIRE OUT OF THE CITY ?

GRACIOUS LIVING, INCLUDING THREE MEALS
A DAY. YOU CAN EAT FOR AS LOW AS \$11.00 PER DAY.
SAFE QUIET COMMUNITY NEAR PARKS, SHOPPING AND CHURCHES.
PARKING AVAILABLE. PUBLIC TRANSPORTATION NEAR BY
INCLUDING ROCK ISLAND LINE.

HOUSE OF BEVERLY RETIREMENT CENTER

10347 S. Longwood, Chicago Ill. 238-4454

LADIES AND GENTLEMEN!

His formula JIB is Patented-Guaranteed in Switzerland and is
Registered in USA, Canada, Europe. It cures Dandruff, Falling
Hair, itching scalp, itching ends, strengthening HAIR, Hair
growth, and restoring NATURAL HAIR COLOR. Using JIB
you will never be BALD or GREY. 100% Guaranteed. Listed
in Drugists, Red-Blue Book, Drug's, Chemist Order STRAIGHT
JIB LAB.: 7 & 4, 2547 W. 66th St. 1640 W. 47th St., So. 50th
Ave. & 14th St., Cicero, Ill. 1147 S. Ashland Ave., 2884 W.
Milwaukee Ave., Chicago, Ill. JIB Medicine Liquid 8 oz.
week supply — \$6.00. Money Order postpaid Send Today
JIB LABORATORY, 1457 So. 49th Ave., CICERO, ILL. 60640

EKSKURSIJOS ! LIETUVA 1978 METAIS ! !

AMERICAN TRAVEL SERVICE BUREAU

Isteigta 1938 m.

9727 So. Western Ave., Chicago, Illinois 60643

Tel. — (312) 238-9787

6 VIENOS SAVAITES KELIONES:

1 — gegužės mėn. 1 d.; # 2 — gegužės mėn. 8 d.;
3 — gegužės mėn. 14 d.; # 15 — rugsėjo mėn. 25 d.;
16 — spalio mėn. 9 d.; # 17 — spalio mėn. 16 d.

DVIEJU SAVAITIŲ KELIONES:

4 — birželio mėn. 12 d. (Vokietija);
5 — birželio mėn. 19 d. (Rusija);
6 — birželio mėn. 26 d. (Leningradas);
7 — liepos mėn. 2 d. (Rusija);
8 — liepos mėn. 9 d. (Sveikaria);
9 — liepos mėn. 16 d. (Paryžius);
10 — liepos mėn. 24 d. (Ryga-Leningradas);
11 — liepos mėn. 31 d. (Leningradas);
12 — rugpjūčio mėn. 7 d. (Sveikaria);
13 — rugpjūčio mėn. 14 d. (Paryžius);
14 — rugsėjo mėn. 4 d. (Ryga-Leningradas);
15 — rugsėjo mėn. 11 d. (Leningradas);
16 — rugsėjo mėn. 18 d. (Leningradas);
17 — rugsėjo mėn. 25 d. (Leningradas);
18 — rugsėjo mėn. 2 d. (Leningradas);

Dėl kainų ir platesnių informacijų kreipkitės į American Travel Service Bureau!

Vienos ekskursijos aplankys Kauną ir Trakus. Visos skrenda su palydovu.

Taipgi parodome pagilintus skridimus (čarterius) į Londoną, Frankfurtą, Žurichą, Varsavą, Havajus, Las Vegas ir kitur.

AUTOMOBILIŲ TAISYMAS

Padangos. Priskaičių ratų reguliavimas ir balansavimas. Stabdžių, Dviejų, keturių, penkių ir šešių variklių ir kiti patalynės. FIRESTONE TIRES. Wheel alignment and balancing. Brakes. Shock absorbers. Mufflers and pipes. Tune-Ups. Lubrication. Change of oil and filters.

COUNTRY AUTO AND TIRE SERVICE

2423 West 80th Street — Tel. GR 6-7777

Veikia nuo 7:00 val. ryto iki 8:00 val. vakaro.
Seštadieniais nuo 7:00 val. ryto iki 4 val. popiet.
Sveikiatikiame užsakyti. — Rev. MİKAS ČERAS

(Atkelta iš 4 psl.).

perpindamas kvapą užimančiais atsitikimais. Apyšakoj apetu nuotykių, įvairių žmonių, reiklės ir apgaulės, šantažo, skundų ir pasigallėjimo, tačiau iš esmės kūrinys krikščioniškas, giliai sukrečias ir nuodėdžiai pamokantis.

Ne, tai nėra kokie pamokslai, bet kelių žmonių gyvenimo susikirtimas su nusikaltimais ir nuostabių atlaidumų. Tai istorija, pilna prasmės, skausmo ir džiaugsmo.

● **AKCIOLOGIJA**, Stebėk. Spresk. Veik. Ateitininkų kursai Dainavoje 1977. XII. 28 — 31. Tai vėl vienas iš tų šios rūšies kn. Stasio Ylos kruopščiuju darbu, be kurių vargu ar būtų galima įsivaizduoti moksleivių ateitininkų veiklą. Stambus 90 psl. leidinys, suskirstytas į daugelį skyrių ir poskyrių, iliustruotas gyvais piešiniais, schemomis, su gražiais pritaikintomis antraštelėmis, pabrūkiais, reikiama ir išradiniais akcentais. Tai tiesiog praktiškoji jaunimo ateitininkų veiklos metodų ir turinio enciklopedija, stimuliuojanti aktyvumą.

● **KAS TU ESI?** Koks tavo charakteris? Koks tavo temperamentas? Sangvinikas. Choleirikas. Melancholikas. Tai kn. Stasio Ylos ateitininkų kursas išleistas 14 gražių paruoštų puslapių, net su piešiniais, leidinys. Labai įdomus metodo kondensuotas žvilgsnis į minėtus keturis žmonių charakterius bei temperamentus, iškeliant jų teigiamas ir neigiamas puses, išryškinant bruožus. Norintieji su leidiniu susipažinti gali rašyti šiuo adresu: Rev. St. Yla, I. C. C., Putnam, Ct. 06260.

● **JAUNIMO BALSAS**, 1977 m. lapkričio mėn., Nr. 4. Leidinys išleista keturis kartus per metus. Tai lietuviškojo jaunimo Vokietijoje laikraštis. Redaktorius ir leidėjas: W. Fischer, A. Hermas, J. Jurkšaitė, A. Šiugždinis, M. Šušelis, A. Vilčinskaitė. Straipsniai ir informacija spausdinama lietuvių kalba, bet kai kas duodama ir vokiečių kalba. Laikraštis gyvas, aktualus, kūrybingas. Metinė prenumerata — 10 DM, studentams — 7 DM., atskiro numerio kaina 3 DM. Redakcijos adresas: A. Vilčinskis, Zachringstr. 54, 6900 Heidelberg, W. Germany.

● **NUSPALVOSIU**. Paruošė Birutė Vedeženė. Išleido Šv. Kazimiero lituanistinė mokykla Clevelande 1977 m. Tai 68 psl. didelio formato gražus leidinys tiems mažiems vaikams, kurie dar tik pradeda susipažinti su raidėmis abėcėlės tvarka. Puspelyje kiekvienos raidės duodamas didelis pavidalas, jos apačioje nuobrazuose linijose vaikas jau gali pradėti raide pats rašyti, o kitame gretiminiame puslapyje regimas kurio nors dailto piešinys, dailto prasidedančio išmokytoja raide, pvz., raidė A a, tai šalia nupieštas arkluksas, kurį galima mokytui ir nuspalvoti. Leidinys yra gera priemonė pirmą kartą vaikui susipažinti su raidėmis. Leidimo kaina — 2 dol. Užakymus siųsti: V. Augalytė, 1702 Crawford Rd., Cleveland, Ohio 44119.

30,000 dolerių baltų studijoms

JAV valdžios agentūra National Endowment for the Humanities (NEH) per savo tyrimų šaltinių skyrių p. 3 pora mėnesių patvirtino 30,000 dol. stipendiją studijai apie šaltinių baltų mokslinių tyrimų srityje. Apie 18,000 skyrė pati NEH, o likusią sumą pridėjo Wisconsin universitetas, kuris administruos šį projektą.

Šios studijos direktoriumi yra Wisconsin univ. profesorius Valters Nollendorfs, kuris šiuo metu taip pat eina Baltų studijų draugijos (AABS) pirmininko pareigas. Prof. Vytautas S. Vardys (Univ. of Oklahoma) kartu su prof. Ilse Lehiste (Ohio State Univ.) yra šios studijos vice-direktoriai. Numatyta sutelkti korespondencinę specialistų tarybą. Ją sudarys parinkti estų, latvių ir lietuvių specialistai iš įvairių humanitarinių mokslų sričių.

Tyrimų šaltinius, kuriuos šios studijos darbuotojai registruos, sudaro visa baltų kraštus liečianti studijinė medžiaga, padedanti šios srities tyrinėtojams jų mokslo darbuose. Tai būtų specialūs retai leidiniai, dokumentų rinkiniai, statistinė medžiaga, bibliografijos, enciklopedijos, žodynai, skaičiavimo mašinomis priemonės šaltiniai. Visa toji medžiaga bus suregistruota ir suklasifikuota. Taip pat bus pažymėta, kurie šaltiniai yra prieinamiausi, kuriuos reikia išvesti į pagrindines Vakarų kalbas. Bus ieškoma ir rankraštinių medžiagų, kuri padės nuspręsti geriausius būdus naujiesiems tyrimų šaltiniams kaupti ir tam darbu ieškoti valdiškos finansinės paramos.

Studijos metu bus apklausiama apie 800 baltų srities mokslininkų dviem atskiromis anketom.

Studijos direktorius Nollendorfs pabrėžia, kad šis šaltinių surašymas turi du pagrindinius tikslus. Pirmas, padėti baltų studijų mokslininkams atverti tyrimų šaltinių prieinamumą, kas turėtų paspartinti šios srities mokslinį darbą Vakarų kraštuose. Antrasis tikslas yra padėti NEH agentūrai nuspręsti, kurie šaltinių kaupimo projektai yra labiausiai reikšmingi. Nollendorfs mano, kad ši studija padės baltų mokslininkams geriau formuluoti savo tyrimų programas ir padės sėkmingiau rungtis dėl tyrimų paramos valdžiose agentūrose.

Prasidamas paramos šiai studijai, Nollendorfs pabrėžė labai ryškų baltų studijų augimą pastaraisiais dešimtmečiais Amerikoje ir kituose Vakarų kraštuose. Nors beveik nėra institutų ir specifinių programų šiai mokslo sričiai puoselėti, baltų studijų mokslininkai yra išvystę stebėtiną aktyvumą. Daugelis konferencijų ir čia, ir užsienyje, visa eilė brandžių mokslo darbų ir leidinių rodo gyvą dėmesį šiai sričiai. Nollendorfs tikisi, kad ši studija paskatins dar didesnę mokslinį aktyvumą baltų temomis.

Norėdami sulaukti kuo platesnės tautos šiam studijiniam darbe, direktoriai kreipiasi ir į baltų mokslininkus, ir į emines bendruomenes, prašydami atsilipti ir tuos, kurie dar nėra tieioginiai gavę studijos apklausinėjimo anketų. Visi, kurie galėtų iš savo patirties suteikti žinių apie bet kokius baltų studijoms naudingus šaltinius, prašomi rašyti šiuo adresu: RESEARCH TOOLS IN BALTIMORE STUDIES, 812 Van Hise, 1220 Linden Dr., University of Wisconsin, Madison, Wisc. 53706.

medžiaga; baigiamas M. E. Naurburo straipsnis "Kaimiečių švietimas Mažosioje Lietuvoje"; asmeniniai ir aplamai mažlietuviška prasme įdomūs kn. A. Gelžinio "Atsiminimai iš septynių dešimtmečių".

● **BRIDGES**, Vol. 1, No. 9, December, 1977. Lithuanian — American Newsletter. Lithuanian — American Community of U. S. A., Inc. Anglų kalba leidžiamas laikraštis informuoti lietuviškai nemokančius. Redaguoja Algirdas Budreckis, talkinamas gausios redakcinės kolegijos. Redakcijos ir administracijos adresas: P. O. Box 9061, Boston, MA 02114. Metinė prenumerata — 3 dol.

Rašoma apie lietuviškuosius Kalėdų papročius, apie samizdatinius Lietuvos leidinius, apie lietuviškuosius disidentus ir plačią visuomeninę bei kultūrinę lietuvių veiklą Išeivijoje.

● **EGLUTĖ**, 1977 m. gruodis, lietuviškas laikraštėlis vaikams Išeivijoje. Leidžia ir spausdina Nekaltai Pradėtosios Marijos seserys. Vyr. redaktorė — ses. O. Mikailaitė. Administratorė — Dangulė Sadūnaitė. Redakcijos ir administracijos adresas: Eglutė—Immaculate Conception Convent, Putnam, Connecticut 06260. Metinė prenumerata — 7 dol.

Daug kalėdinių eilėraščių, apasakymėlių, piešinių, bet ir galvosūkių, darbėlių, lietuvių kalbos pratimėlių ir viso kito, kas vaiką sudomina ir patraukia skaitymui.

● **PIRMIEJI ŽINGSNIAI**, 1977 m. gruodžio mėn., Nr. 1. Kristijono Donelaičio lituanistinių mokyklų laikraštėlis Chicagoje. Leidimą finansuoja Tėvų komitetas. Spaudai paruošia D. Bindokienė, talkininkė — I. Bukavickienė. Leidinio 34 psl. užpildyti mokinių rašiniais, piešiniais ir nuotraukomis iliustruota mokyklinės veiklos kronika.

Lietuviai dailininkai Vlodo Žiliaus parodoje, Kultūros židinį, New York, š. m. sausio mėn. 7 d. Iš dešinės į kairę: V. Kristalaitė, G. Montvilienė, E. Kepalaitė, P. Vaskys, E. Urbaitytė, A. Elskus, Vl. Žilius, R. Viesulas, J. Sodaitis, Rūtenis, ir Grigė, C. Janušas, P. Jurkus, Z. Čselis, V. K. Jonynas. Nuotr. V. Maželis

Kultūrinė kronika

IR TOMAS VENCLOVA DIDINA 1977 M. IŠEIVIOS KNYGŲ DERLIŲ

Chicagoje tik ką išleistas, dar 1977 metų data pažymėtas, Tomo Venclovos poezijos rinkinys, pavadintas jis "98 eilėraščių". Knyga išleido Algimanto Mackaus knygų leidimo fondas.

Leidinyje 142 psl., suskirstytas į tris dalis: "Achiolo skydas", "Kalbos žemklas" ir "Kiti eilėraščių". Pats didžiausias yra paskutinis — naujausių eilėraščių skyrius — 43 eilėraščių. Tai pirmoji Tomo Venclovos knyga lietuviškos Vakarų.

JUOZO MILTINIO SOFOKLIS PANEVŽIO DRAMOS TEATRE

Plačiai ir už Lietuvos ribų žinomam Panevėžio dramos teatre, kuriam vadovauja režisierius Juozas Miltinis, pastaruoju metu su didžiausiu pasisekimu praėjo Sofoklio tragedijos "Edipo karalius" premjera. Tai bene vienas įspūdingiausių Miltinio pastatymų. Įdomu ir tai, kad Miltinis, savo režisieriaus karjerą pradėjęs dar nepriklausomos Lietuvos teatre modernių dramaturgų pastatymais, savo 70 metų jubiliejiniame pastatyme pasirinko graikiškąją klasiką. Irena Veisaitė, baigdama spektaklio recenziją gruodžio 31 d. "Literatūroje ir mene", rašo:

"Tę gyvenimo ir kūrybos kelią nuėjo J. Miltinis, kad galėtų sukurti tragišką ir kartu praskaidrintą spektaklį apie žmogaus egzistencijos harmonijos galimybę, spektaklį, tarytum patvirtinantį jau minėto romėno stoiko Senekos žodžius: "Laimingas yra tie, kurie teisingai apmąstymu besiremiantis žmogus, kuris (...) net šėlstant ir nirstant likimui, išlaiko savo padėtį ir vietą".

● **PRAPLESTA PAVEIKSLŲ GALERIJA KLAIPĖDOJE**, 1973 m. čia įkurtoji Paveikslų galerija, 63rd St., Chicago, Ill. 60629. Kaina \$7.00. Illinois gyventojai prideda 5% mokestį.

● **MARQUETTE PHOTO SUPPLY**, REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MEGEJAMS, 3314 West 63rd Street, Tel. — Prospect 6-8998

5 1/4% HIGH RATES 7 1/2%

PER ANNUM
PASSBOOK
ACCOUNTS

PAID QUARTERLY AT

BRIGHTON

FEDERAL

SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

HIGHEST RESERVES

4071 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60632
TEL.: LA 3-8248
(WEST OF CALIFORNIA AVE.)

6 3/4%
PER ANNUM
\$5000 or more
30 months

6 1/2%
PER ANNUM
\$2500 or more
1 year min.

3314 West 63rd Street
Tel. — Prospect 6-8998

Filmų įvairumai

STASE SEMENIENE

"A WOMAN'S DECISION" yra Lenkijos žymiausio režisieriaus Krzysztof Zanussi filmas lenkų kalba, su angliškais parašais.

Paskutiniuoju laiku moterys ekrane karaliauja. O jei ne viešpatauja, tai jau tikrai moterys filmuose pavaizduotos dabar visai skirtingos. Kas matė "Julia" ir "The Turning Point", galėjo jomis ne tik žavėtis, bet jos sukėlė ir pagarbą.

Ir, štai, čia yra filmas, kuris turi tiek daug pasakyti apie vieną ypatingą moterį ir šneka apie ją taip įkalbingai, kad niekas, tur būt, be Ingmar Bergman nepristatytas.

MIKALOJAUS HUSOVIANO "GIESMĖ APIE STUMBRĄ" LIETUVISKAI

Poeto Husoviano (1475-1533), gimusio istorinėje Lietuvoje ir rašiusio lotynų kalba, "Giesmė apie lietuvišką stumbrą" (Carmentis de statura, feritate ac venatione bisonis?), kurią poetas buvo dedikavęs karalienei Bonai, išversta lietuvių kalbon ir išleista "Vagos" Vilniuje. Tai 108 psl. knyga. Poemos tekstą iš lotynų kalbos vertė K. Kazlauskas, o vertimą redagavo E. Matuzevičius.

ANGLŲ NOVELĖ

Prieš kiek laiko buvo išleista žymiausių anglų rašytojų novelių antologija. Išgykite šią knygą sau arba kaip prasmingą dovaną kitiems švenčių proga.

Tai pirmą tokios apimtės (464 psl.) ir vertės antologija talpinanti 24 rinktinės noveles, kurios pirmą kartą yra išverstos ir sudėtos į šią knygą. Jos sužavi kiekvieną skaitytoją. Antologiją paruošė ir komentarus pridėjo Povilas Gaučys. Užsakymus siųsti:

DRAUGAS 4545 W. 63rd St., Chicago, Ill. 60629. Kaina \$7.00. Illinois gyventojai prideda 5% mokestį.

5 1/4% HIGH RATES 7 1/2%

PER ANNUM
PASSBOOK
ACCOUNTS

PAID QUARTERLY AT

BRIGHTON

FEDERAL

SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

HIGHEST RESERVES

4071 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60632
TEL.: LA 3-8248
(WEST OF CALIFORNIA AVE.)

6 3/4%
PER ANNUM
\$5000 or more
30 months

6 1/2%
PER ANNUM
\$2500 or more
1 year min.

3314 West 63rd Street
Tel. — Prospect 6-8998

tytų aiškesnio moters charakterio.

O toji moteris yra Marta, paprastai vadinama namų šeimininke — žmona, motina, turinti mažą sūnelį ir dirbanti raštinėje, kaip sąskaitininkė (buhalterė). Ji mėgsta įkūsti savo mažą nosytę, kur jai nereikia. Bet vis iš savo gerumo. Ji yra sąjungos atstovė savo darbe ir gina savo drauge, nekaltai apkaltintą pinigų pavogimu. Marta taipgi nerimsta savo šeimos lizde, lyg nepatenkinta vedybomis, lyg ir besizvalganti kokiosios naujosios. O kai jaunas, dailus vyrukas syki ją pavėžina, Marta ir įklumpsta, kaip katė į degutą. Ar ji mato tunelio galę žviesą, meile vadinamą, tęsrendžia pats žiūrovas.

Iš turinio aprašymo visiškai negalima spręsti, kad tai būtų vienas geriausių filmų, pastatytų praeitais metais.

Filme žvelgiama psichologiniai giliai ir žmogaus vidų. Martos vyras — ramus, taktiškas, tyliai stebi savo nerimančią žmoną ir mato, kad ji netoli psichinio subyrėjimo, ar norinti išsivertži, ar slapta turinti nelegalių ryšių.

Maja Komorovska, Lenkijos garbiausia aktorė, pagrindinėje rolėje pasižymi humoru, svedžia žiežirbas ekrane, dvelkia artistišku lankstumu. Joje spindi gyvastingumas. Ji moka kovoti, nepasiduoti. Ji, kaip tikra moteris, kai kuriose scenose atrodo savotiškai naivi, ir vėl nepaprastai išmintinga kitose. Jose kaupiasi tikro žmogaus pajėgumas: mylėti ir duoti, ne vien tik imti.

Šis filmas yra tik suaugusiems. "A Woman's Decision" yra taip jausiniamis sudėtingas, taip atjauniantis Martos reikalavimų ir vidinio alio situaciją, kad suderina didį subtilumą bei išmintį nepaprastai harmoningai.

A. TVERAS

LAIKRODŽIAI IR BRANGENYBOS

Pardavimas ir Taisymas

2646 W. 68th Street — Tel. RE 7-1041

EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ

Pirmoji grupė šiais metais išvyksta KOVO 23 D.

iš Bostono ir New Yorko kaina tik \$741.00

įskaitant maistą, ekskursijas į Kauną ir Trakus

Užsiregistruoti galima iki vasario mėn. 9 d.

SEKANCIOS VIENSVAITINIS — Maskva / Vilnius / Leningradas	balandžio 25	gegužės 9 (užpildyta)
	balandžio 29	gegužės 17
	gegužės 4	gegužės 22

DVISAVAITINIS — Maskva / Vilnius / Leningradas / Briuselis	gegužės 28	liepos 16
	birželio 11	rugpjūčio 6
	liepos 2	rugpjūčio 3

gruodžio 22

Visos grupės skris su nuolatiniams lėktuvų skridimams — NE CHARTERS, aplankys Kauną ir Trakus, bus lydimos vadovų.

Prie grupių galima jungtis iš VISŲ KITŲ MIESTŲ su papildomu mokestiu.

PIGIAUSIOS GRUPINĖS KAINOS, galiojančios išvykimo laiku, bus paskelbtos vėliau.

Dėl smulkesnių žinių ir registracijos kreipkitės į:

TRANS-ATLANTIC TRAVEL SERVICE
393 West Broadway, p.o. Box 116
South Boston, Ma. 02127, Tel. (617) 268-9764

Istaigai vadovauja: Aldona Adomoniūtė ir Albinas Rudzinskis

Prices are based on double occupancy and are subject to changes and/or Government approval.

REDAGUOJA OFELIJA BARSKĖTYTĖ, 6640 S. TALM AN AVE., CHICAGO, IL 60629; TELEF. (312) 476-1974

DĖMESIO STUDENTUI! IR BŪSIMAM STUDENTUI!

Ar jau pasirinkote mokslo studijoms sritį?

Ar ieškote universiteto, kuris labiausiai atitinka jūsų studijoms?

Ar turite pakankamai mokslapinių?

Ar turite užtikrintą darbą savo srityje, mokslus pabaigus?

Jeigu nors vienas klausimas dar neatsakytas, gali būti, jog jums gali padėti neseniai įsteigtas LIETUVIŲ PROFESIONALŲ RYŠIŲ TINKLAS.

Tinklo darbuotojai yra pasirodę jums padėti išrinkti mokslo sritį, istoti į tinkamiausią universitetą, surasti mokslapinių, susisiekti tarnybą, mokslus apvaisinavus laipsniais.

Kiek jums kainuos tokios paslaugos? Beveik nieko. Jums tereikia pasižadėti, jog ateityje jūs sutinkate talkininkauti kitiems jauniems lietuviams, kurie ieško tokių pat patarimų ar pagalbos.

Profesionalų tinklas buvo įsteigtas per Trečiąjį mokslo ir kūrybos simpoziumą, įvykusių lapkričio mėnesį, Chicagoje. Jo iniciatorius ir koordinatorių yra jūros mokslų profesorius dr. Vytautas Klemas, kuris yra jūros mokslų tyrinėjimų centro direktorius Delaware universitete, o šiuo metu darbuojasi Washingtono, Nacionaliniame mokslų fonde (National Science Foundation), kur veda bendra-

Chicago studentai ateitininkai savaitgalio diskusijose. Nuotr. J. Kuprio

darbiavimą su Afrikos bei Azijos kraščių mokslininkais.

Ryšių tinklas susideda iš keliasdešimt paskirų sričių profesionalų - koordinatorių, kurie gerai pažįsta savo srities kolegas, išsibarsčiusius po universitetus bei įmones visur JAV-ėse ir Kanadoje. Ryšių tinklas apima įvairias griežtųjų, humanitarinių, medicinos mokslų sritis. Taipgi numatyta tinklą plėsti į kitas sritis, pvz., teisę, ekonomiką, valdymo (management) sistemas, kitas komercines sritis ir t.t.

Lietuvių profesionalų ryšių tinklas yra pasirodęs padėti visiems jauniems lietuviams, nepaisant jų tikybos, ar politinių polinkių. Drauge išsėdėtiną, jog

tinklo darbuotojai nemano viską studentui ar studentei atlikti... teks nemažai daryti pastangų ir prašantiems... tačiau siūloma patarimais ir kitokia pagalba keliai ir aukštąjį mokslą palengvinti.

Suinteresuotieji kreipiasi raštu į Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos (PLJS) Ryšių centrą, 2422 West Maquette Road, Chicago, Illinois 60629. Kreipiniuose prašoma nurodyti, kokia sritimi domimasi ir kokia pagalba prašoma. Besikreipiantiems bus raštu nurodyta į ką toliau kreiptis.

Be abejo, visi šie kreipiniai, o vėliau ir konsultacijos su profesionalais, bus konfidencialūs.

Romas Sakadolskis

LITUANISTIKOS SEMINARAS

Ateinančią vasarą, rugp. 6-19 d. imtinai, rengiamas Penktasis lituanistikos seminaras jaunimui. Jis įvyks Loyola-of-the-Lakes jėzuitų kolektyvo namuose, ne per toliausiai nuo Kento valstijos universiteto, Ohio valstijoje. Rengėjas — Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos (PLJS) Ryšių centras, kurio būstinė yra Chicagoje.

Kaip kiekvienais metais, taip ir šiais, seminaras bus skirtas ir tris pagrindines studijų sritis: lietuvių kalbą, lietuvių literatūrą ir lietuvių istoriją.

Lietuvių kalbos dalykus sutiko dėstyti mokyti. St. Barzdukas (iš Clevelando), prof. A. Klimas (iš Rochesterio) ir red. kun. J. Vaišnys (iš Chicago).

Studijas apie lietuvių poeziją praves prof. R. Silbajoris (iš

Ohio) ir poetas T. Venclova (iš Kalifornijos).

Su paskaitomis devynioliktojo amžiaus Lietuvos atgimimo temomis cutiko dalyvauti prof. D. Fainhauzas. Seriją paskaitų apie Nepr. Lietuvos teatro formavimąsi skaitys poetas J. Blekaitis (iš Washingtono).

Šiame seminare numatyta ir daugiau lektorių, apie kuriuos bus skelbiama vėliau "Akademiinių prošvaisčių" skiltyse. Ateityje taipgi bus smulkiau pranešta apie registraciją bei seminara kainas.

Dalyvių skaičius seminare bus ribojamas 40 asmenų. Suinteresuotieji kviečiami raštu kreiptis į PLJS Ryšių centrą, 2422 West Maquette Rd., Chicago, Illinois 60629.

LIETUVIŠKI VESTUVIŲ PAPROČIAI

Pastaruoju laiku tarp lietuviško jaunimo yra atgimęs idomus paprotys — tradicinės lietuviškos vestuvės, kuriose jaunoji, pamergė ir kiti pasipuošia lietuviškais tautiniais rūbais ir atliekamos visos kitos ceremonijos kaip senų senovėje. Šio skyriaus buvusi red., Emilija Pakštaitė — Sakadolskienė savo vestuvėse taipgi pasipuošė Aldonos Velskienės sukurtais ir išauštais, o ponio: Vaitaitienės pasiūtais vestuviniais rūbais. Vestuvinės apeigos irgi buvo pravestos su visais įvairiais šios progos lietuviškais papročiais. Čia rasite kelias nuotraukas iš tų vestuvių.

Diskusijos Chicago studentų ateitininkų draugovės susikaupimo savaitgalį.

Nuotr. Jono Kuprio

KAS IR KĄ?

Mieli skaitytojai,

Pirmiausia noriu visiem palinkėti laimingų, prasmingų, turtingų ir darbščių naujų metų. Pirmas šių metų numeris pilnas straipsnių, bet, kaip matote, galėtų būti daugiau akademinio jaunimo veiklos nuotraukų. Ar jau nieks nesidomi fotografija?

Tikiu, kad visi skaitė pereinam numerį apie "lietuvių ambasadorių". Ar niekam nepatinka, ar niekam nebeįdomi ta mintis? Kol kas esam gavę tik vieną atsakymą. Dar neįdomi kandidatai — tik norim išgirsti jūsų nuomones ir siūlymus...

Pasidalinkim šiuose puslapiuose savo kursų, suvažiavimų ar stovyklų išpužiais — visiems labai įdomu ir kartu naudinga sužinoti, kas ką daro, kas ką galvoja.

Lauksiu!

Ofelija

PLJS VEIKLA

Kaip pranešta "Tėviškės Žiburioje", antroji politinės jaunimo veiklos konferencija pramatyta 1978 m. kovo mėnesį. Tam tikslui Kalėdų atostogų metu Toronte susirinko PLJS politinės veiklos komisija kartu su Kanados ir JAV kraštų pirmininkais bei politinės veiklos koordinatoriais. Tikimasi sudaryti kviestinių jaunųjų sąrašus, nes skaičius ribojamas 50 asmenų, paruošti konferencijai programą, įvertinti demonstracijas Washingtono.

TRUMPOS BANGOS

MOKSLUS BAIGUSIEJI

Sveikiam visus mokslinguosius akademikus! Jonas Aviža baigė Loyola University, Algis Avižienis baigė University of Chicago, Regina Bieltutė baigė Loyola University, Kristina Elbergaitė baigė Northwestern University, Gracilda Reinytė baigė St. Xavier College, Judita Dziugaitė baigė UICC. Visiems, čia minėtiems ir ne, linkim daug daug sėkmės ateities darbuose ar tolimose moksloose.

LITERATŪROS VAKARAS CLEVELANDE

Sausio 28 d., Clevelande studentai ateitininkai ir moksleiviai ateitininkai ruošia literatūros vakarą. Visi kviečiami.

ŠTAI VALDZIA!

Dabartinę Pasaulio Lietuvių jaunimo sąjungos valdybą Toronte sudaro: Gabija Juozapavičiūtė, Romas Puteris, Vaida Jay, Almis Kuolas, Regina Knox, Kristina Paršytė, Dainora Juozapavičiūtė, Rūta Cepaitė ir Jūra Šeškutė.

BALTŲ SĄJUNGA URBANOJ

Illinois universitete, Urbana, Illinois, veikia Baltų studentų sąjunga, kurios valdybą sudaro pirmininkas Brian Rejšek, vicepirm. Arūnas Rumša, sekr., išd. Daina Sidrytė ir Mara Dukats. Kongreso naujienos 34 — 2 col

DVIEJOSE VISUOMENĖSE

"I visuomeninį gyvenimą žengia po Antrojo pasaulinio karo subrendę lietuviai. Jų tautinę sąmonę ir vertybių sistemą sąlygoja socialinė, politinė ir kultūrinė patirtis, sukurta jau išėjimoje. Ši patirtis iš esmės skiriasi nuo tos, kuri formavo kartas, augusias Lietuvoje.

Jaunimui yra sunku organizuoti į jį svetima patirtimi pagrįstą veiklą; pilnas išėjimo asmenybės išvystymas reikalauja aktyvaus dalyvavimo dviejose visuomenėse — lietuviškoje ir gyvenamojo krašto.

Emilija Pakštaitė (dabar jau Sakadolskienė), pasipuošus vestuviniais rūbais, o mama riša nuometą. Nuotr. A. Urbos

KONGRESO NAUJIENOS

KETVIRTASIS PASAULIO LIETUVIŲ JAUNIMO KONGRESAS

1979 metais nuo liepos 11 iki 29 Europoje IV-tojo PLJK Ruošos komitetas porėdžiavo 1977 m. lapkričio 5 d. Hiuttenfelde, Lietuvių Vasario 16 gimnazijoje, ir pramatė tokią kongreso eigą:

1979.VII.11.-1979.VII.18 Kongresinė stovykla (Čia galės dalyvauti visos lietuvių jaunimas. Tikimasi 500 dalyvių.)

IV-JO PASAULIO LIETUVIŲ JAUNIMO KONGRESO TIKSLAS: naujai pagrįsti ir įprasmininti jaunimo dalyvavimą išėjimo veikloje!"

Ši tikslą patvirtino IV-tojo PLJK Ruošos komiteto nariai Hiuttenfelde, Vakarų Vokietijoje, 1977 m. lapkričio 5 d.

Stovykla įvyks prie Londono, tikriausiai "Royal Holloway College".

1979.VII.14 Oficialus kongreso atidarymas Londone, "Queen Elizabeth Hall". Kviečiama visa lietuviška visuomenė.

1979.VII.19—1979.VII.27 Studijų dienos, kurios bus pravestos Altenberge prie Koeln'o (Čia galės dalyvauti tik jaunimo rinkti atstovai).

1979.VII.27—1979.VII.29 Kongreso iškilmingoji dalis ir užjarymas, Koenigsteine prie Frankfurto ir Frankfurte (Vokietijoje).

(Kviečiami visi lietuviai).

Pramatyta: talentų vakaras, parodos, uždarymo aktas ir su pažindinimas su studijų dienų rezultatais, koncertas, banketas ir iškilmingos pamaldos.

IV Pasaulio Lietuvių Jaunimo

Kongreso Ruošos Komiteto adresas:

Prezidiumas nariai: Andrius Šmitas (pirm.), Alfredas Lucas (vicepirm.), Kestutis Ivinskis (reikalų vedėjas), Romas Šileris (išdinininkas), Raimonda Šreifelaitė (sekretorė).

Būstinės adresas:

4. Weltkongres der Litauischen Jugend c/o Kestutis Ivinskis Oppelner Str. 61 5300 Bonn 1

Studijinės ir akademinės programos komisija Vincas Bartusevičius, Danziger Str. 73 5560 Wittenlich

Kultūrinės programos komisija, Kristina Pauliukevičiūtė, Rubinstr. 5 8000 Muenchen 50

Techninė komisija (rūpinasi patalpomis ir kt.) Vingaudas Damijonaitis, Sudetenstr. 30 6301 Weibertal, Rotheim

Lešų telkimu rūpinasi Vokietijos Lietuvių Bendruomenės valdyba (Romuva, 6840 Lampertheim — Huettenfeld).

Aukos prašome siųsti tokiu adresu ir tokiu sąskaita:

4. Weltkongres der Litauischen Jugend.

Konto Nr. 8.9257.04

Volksbank Kreis Bergstrasse, Bankleitzahl 553 915 00

6840 Lampertheim.

DEMESIO SLIDINETOJAMS!

Paskutiniuoju laiku tarp studentų jaučiamas didelis susidomėjimas slidinėjimu. Dabar galim ne tik tautinius šokius šokti, dainuoti, stovyklauti ir dirbti su lietuvišiais, bet kartu ir slidinėti. Štai čia visas sąrašas išvykų su lietuvišiais slidinėjtojais.

1978 m. vasario 25 d., šeštadienį, 10 v.r., Moonstone Ski Resort, Ontario, Canada, įvyks baltiečių slidinėjimo pirmenybės. Šios slidinėjimo varžybos yra įjungtos į PLS žaidynių programą. Šios varžybos yra pradžia mūsų sporto šventės, apjungiančios viso pasaulio lietuvių sportininkus. Informacija gaunama pas Mečį Empakerį, 6 Robin Rd., Islington, Ont. Canada M9A 2W7

1978.II.27., Chicago lietuvių slidinėjtojų klubas ir lietuvių Gydytojų sąjunga ruošia slidinėjimo išvyką į Taos, New Mexico.

1978.II.25 New Yorko Holiday Valley Zaibo studentų slidinėjimo savaitgalis. Visi studentai kviečiami. Informacija gaunama pas Vytenį Ciurlionį Euclid, Ohio, (216)481-1525.

I vestuvių puotą atvykę jaunieji neleidžiami, kol neišsi perka saldinius.

Nuotr. A. Urbos

B. Leščinskio padaryta ir dail. V. Vijeiko išdekoruota kračių skrynija — tėvelių dovana jaunavedžiams — Emilijai ir Romui Sakadolskiams.

Nuotrauka A. Urbos